Informativno-političko glasilo

Bunjevačke Novine

www.bunjevci.net

Subotica, maj 2017. - Godina XIII - Broj 143 - Cina: 50 dinara

ISSN 1451-2505

Ljutovčani čuvaje običaje na Vodeni ponediljak!

Bunjevački Nacionalni Savet

Национални савет буњевачке националне мањине
Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine
National Council of the Bunjevac Ethnic Minority

Slušajte radio emisije na bunjevačkom jeziku

„Bunjevačka rič"

Radio Novi Sad (100 MHz) petkom od 14,15 sati
Radio Subotica (104,4 MHz) nediljom od 9,30 sati

„Subotica na bunjevačkom"

Radio Subotica (104,4 MHz) subotom od 9,45 sati

Slušajte „Bunjevački radio"
www.boc.rs

Gledajte TV emisiju na bunjevačkom jeziku

„Spektar"

Radio televizija Vojvodine, drugi program, nediljom od 17,30 sati

Pratite nas na internetu

www.bunjevci.net

Bunjevački nacionalni praznici:

2. februar, *Dan Velikog prela*

23. februar, *Dan osnivanja prvog Nacionalnog savita*

15. avgust, *Dan Dužijance*

25. novembar, *Dan Velike narodne skupštine Srba, Bunjevaca i ostali Slovena*

PODVIKUJE BUNJEVAČKA VILA

PODVIKUJE BUNJEVAČKA VILA
IZ OBLAKA RAŠIRILA KRILA,
OJ BUNJEVČE PROBUDI SE SADA
STAREŠINO SUBOTICE GRADA.

MENE MATI UČILA PIVATI
PIVAJ SINE DA BUNJEVCI ŽIVE,
NEK NAM ŽIVI NAŠA MILA BAČKA,
TAMBURICA, PISMA BUNJEVAČKA.

NE ZOVEMO SAMO BOGATAŠE
VEĆ I DRUGE STANOVNIKE NAŠE,
JA SAM SINAK SUBOTICE GRADA
NE DAM VIŠE DA MOJ NAROD STRADA.

BUNJEVAČKA SVEČANA PISMA

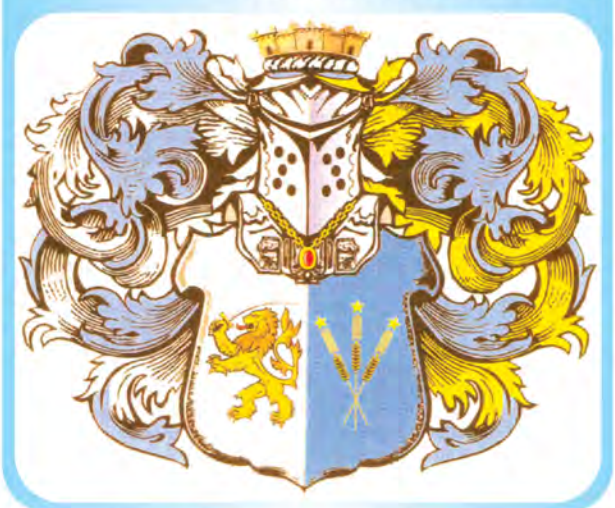

OSNIVANJE I FUNKCIONISANJE NIU „BUNJEVAČKOG INFORMATIVNOG CENTRA" POMOGLI

MINISTARSTVO KULTURE REPUBLIKE SRBIJE

POKRAJINSKI SEKRETARIJAT ZA INFORMACIJE AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINA

Informativno-političko glasilo
BN Bunjevačke Novine

Informativno-političko glasilo bunjevačke nacionalne manjine

Godina XIII Broj 143
Maj 2017.
Cina 50 dinara
Izlazi prve nedilje u misecu

Izdavač:
NIU „BUNJEVAČKI INFORMATIVNI CENTAR" - Subotica

Osnivač izdavača:
NACIONALNI SAVET BUNJEVAČKE NACIONALNE MANJINE

Direktor NIU „BIC":
Mirko Bajić

v.d. glavnog i odgovornog urednika „Bunjevački novina":
Nikola Stantić

Redakcija:
Nikola Stantić
Ksenija Stojičić (gradska hronika)
Tamara Babić (kultura)
Ružica Parčetić (Sombor)
Siniša Tikvicki (on-line izdanje)
Boris Bajić (sekretar Redakcije)

Stalni saradnici:
Ana Vojnić Kortmiš, Tihomir Kujundžić Matković, Milan Stepanović, Zvonko Stantić, Eva Kovač Pečkai

Tehnički urednik:
Nikola Stantić

Fotografija:
Nikola Stantić

Naslovna strana:
Polivači obašli Ljutovo

Adresa:
Trg cara Jovana Nenada 15/2,
24000 Subotica
Telefon/fax: 024 523-505
e-mail: bic@bunjevci.net

Štampa:
Rotografika Subotica

Tiraž:
1.000

Dizajn:
Studio Trid Beograd

Distribucija:
„Press international" - Novi Sad,
„Centrosinergija" d.o.o. Novi Beograd

List je upisan u Registar javnih glasila Agencije za privredne registre Republike Srbije pod registarskim brojem: NV000430
COBISS SR-ID 133482759

CIP - Katalogizacija u publikaciji Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
659.3(=862)

Rič urednika

Poštivana čeljadi,

Prošo je Uskrs, za sve katolike, naročito Bunjevce, zdravo važan svetac. Koliko je Uskrs važan za našu zajednicu moglo se vidit po niz organizovani izložbi, tribina, podsićanja na stare običaje, a ono što se prvo mož zaključit jeste to da su se svi potrudili da u sve događaje uključe što veći broj mladi. Dobar je to način, jel ako mladi ne nauče više o svojim običajima i poriklu, dok ji još ima ko naučit, onda neće bit ni koga da ji nastavi.

No, u večitoj „borbi" izmed mladi i stari teš-ko je povuć „liniju", za obadvi strane. Stariji se često ne odriču tako lako stečenog, nisu voljni pridat misto novoj generaciji, misle da mogu još. Mlađi, opet, često isuviše čekaje, misle, dobro je dok kogod drugi ima ko će sve uradit, možda je bolje ne privaćat se obaveza i odgovornosti.

U tom čekanju pravog vrimena, začas prođe godina, decenija, pa i ljudski vik. No, ima i oni koji su kadri izborit se za sebe, krenit u nepoznato, sa virom u se, i u svoje sposobnosti.

Pronaćete u ovom broju „Bunjevački novina" i tekst o „zlatnoj svadbi" bračnog para Poljaković. Polak vika zajedničkog života cigurno ne mož stat na jednu novinsku stranicu, al i ono malo što je stalo vridi pročitat, bar zbog onog što Šime i Ruža imaje poručit mlađoj generaciji.

Na Svetog Marka su čeljad iz UG „Bunjevačko kolo" iz Sombora i BKC „Lemeški Bunjevci" bili dio blagoslova žita. BKC „Bajmok" je imo problema sa organizacijom, al to neće spričit Bajmočane da se pomole Bogu za dobar rod. Jel, glad ne zna ko je koje nacionalnosti.

Strana 6

Strana 10-12

Strana 13-16

Strana 17

Strana 20

Strana 21

Sadržaj

4-5
Divanili o novom Zakonu
5
Četri jednako važne teme za Bunjevce
6
Važna pomoć u procesu standardizacije jezika
7
Pripoznatljiva uloga Bunjevaca
10-12
Polivači obašli Bajmok i Ljutovo
13-16
Uskršnje izložbe u Bajmoku, Tavankutu i Somboru
17
Za dobar ovogodišnji rod
20
Da plamen razgrije srca
21
Prošla zlatna, čekaje dijamantsku

Ako i vi želite da vam poštaš svakog prvog u misecu donese „Bunjevačke novine" pritplatite se na nji.
Godišnja pritplata je 600 dinara (sa ptt troškovima).
Platit možete na naš tekući račun: 200-2642360101825-19 (Poštanska štedionica)
sa naznakom za pritplatu.
Godišnja pritplata za inostranstvo je 20 evra.
Posli uplate nazovite nas kako bi upisali vašu kućnu adresu: 024 523-505

U MINISTARSTVU PROSVITE, NAUKE I TEHNOLOŠKOG RAZVOJA ODRŽAN SASTANAK SA PRIDSTAVNICIMA NACIONALNI SAVITA

Divanili o novom Zakonu

U Ministarstvu prosvite, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije održan je sastanak sa pridstavnicima nacionalni manjina. Sa jedne strane bili su **Mladen Šarčević**, ministar, **Anamarija Vičeк**, državna sekretarka, te pomoćnik ministra za pravne poslove **Aleksandar Marković**, a sa druge pridstavnici sedamnajst nacionalni savita nacionalni manjina.

Najviše se divanilo o novom Zakonu u obrazovanju čija se izrada privodi kraju, a tom prilikom je ministar Šarčević istako da je tokom rada na novim zakonima poštovana prija svega evropska tradicija i demokratski principi, pa su tokom postupka pronalaženja najbolji rišenja konsultovani zaposleni u škulama, pridstavnici reprezentativni sindikata zaposleni u prosviti ko i niz relevantni institucija i ustanova. Što se nacionalni manjina tiče, mogle su se čut riči zadovoljstva, jer su pojedini pridlozi već našli svoje misto u nacrtima zakona.

Sastanku je u ime Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine prisustvovala pridsidnica **dr Suzana Kujundžić Ostojić**. Kako kaže, u decembru je bio poznat prvi nacrt zakona, uslidilo je vrime da svoj komentar napišu i pridstavnici manjina, 5. maja će bit objavljena nova verzija, slidi novo davanje mišljenja, a posli tog i javna rasprava, te, konačno, usvajanje novi zakona.

– Zafalila sam se ministru na dobroj zaradnji, jel su naše potribe, vezane za obrazovanje, ispunjene koliko je to bilo moguće. To se prija svega odnosi na pripoznavanje grupa i cenusa, te to što imamo spoljnjeg saradnika – savitnika, što i nije bila česta pojava kod drugi nacionalni zajednica – ističe dr Kujundžić Ostojić.

Kako kaže pridsidnica NSBNM ima još dobri visti.

– Uspili smo da dođemo do tog da i mi potpišemo trojni sporazum – memorandum, koji će olakšat finansiranje i objavljivanje udžbenika, a taj potez, na relaciji Savita, Ministarstva i Zavoda za udžbenika triba da se obavi početkom maja, a sa nama „u paketu" biće još pet nacionalni savita. Imali smo obavezu da napišemo što imamo, šta nam je od udžbenika potribno, kaka će bit dinamika njeve izrade... U toku je izrada udžbenika za 3. i 4. razred, od jeseni ćemo počet sa pripremom za 5. i 6, dobro bi bilo uradit radne sveske. Nadamo se da ćemo u naredni nikoliko godina zaokružit cio „aparat", bez ogromni problema koje smo imali ranije, prilikom štampanja prvi udžbenika.

Divaneć o udžbenicima dr Kujundžić Ostojić potvrđiva da stoji i dalje informacija iz prošlog broja „Bunjevački novina", da će čitanka za 3. i 4. razred prid đake početkom nove škulske godine.

PROMINE U KOORDINACIJI

Novo okupljanje Koordinacije nacionalni savita biće održano u Novom Pazaru 12. maja, a tad će doć i do primopridaje dužnosti, pridstavnici bošnjačke zajednice pripuštaju misto pridsidnika mađarskoj zajednici, a ovi potpridsidnika rumunskoj.

– U okviru sastanka ćemo i analizirat ono što je u proteklom periodu urađeno, te divanit o daljim aktivnostima. U smislu geografskoj položaja, sad će bit lakše radit, al su i iskustva putovanja u Novi Pazar bila dragocina. Uvik je dobro upoznat bliže jednu nacionalnu zajednicu, brez obzira na to dal ima sličnosti sa vašom i pozitivni iskustava, el nema. Na primer, prilikom prve posite su nam pokazali njev etnološki muzej. Svatila sam da mi, Bunjevci, nemamo tako štogod pokazat. U razvoju te ideje sada postoji opcija da se etnološka izložba o Bunjevcima, koju će na jesen radit Muzej Vojvodine, priseli posli u naš Gradski muzej u Subotici, te da se tu opravi stalna postavka, „bunjevačka soba", di bi se mogle održavat i prigodne manifestacije – kaže za „Bunjevačke novine" dr Kujundžić Ostojić.

IZBORNI PREDMET

U toku je odabir izborni predmeta u osnovnim školama, a pridsidnica NSBNM poziva sve zainteresovane da se odluče za predmet bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture.

– Najbolje je neka zainsteresovani pogledaju pozitivna iskustva koja imaju dica koja već idu na bunjevački. Časovi su interesantni, dosta tog se može naučit, malo je drugačije od uobičajene nastave. Poručila bi roditeljima, majkama i didama da to što dica divane kući bunjevački nije razlog da ga ne uče u školi. Uči se više, šire, o običajima, istoriji... Uostalom, ako bi to tako posmatrali, onda ni pripadnici srpske zajednice ne bi tribali učit srpski u školi, jel ga kući svakako divane. Mi se nadamo da ćemo ostat na tragu brojke od ove godine, na bunjevački ide bliže 500 dice, al smo vrlo svesni, vidimo to obalazeć škule, pogotovo one na selu, da je natalitet izuzetno nizak, da polagano izlaze generacije u kojima smo imali razrede od po 30-ak đaka, a sada dolaze generacije sa upolak manje učenika.

PRIDSTAVNICI MISIJE OBES-A U SRBIJI POSITILI NACIONALNI SAVIT BUNJEVAČKE NACIONALNE MANJINE

Četri jednako važne teme za Bunjevce

Sastanak u NSBNM ocinjem ko korisan

U okviru svog rada u Srbiji pridstavnici Misije OEBS-a positili su i Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine, a bila je to prilika da članovi delegacije **Milica Rodić, Jelena Jokanović** i **Mladen Milovanović** prodivane sa pridsidnicom NSBNM **dr Suzanom Kujundžić Ostojić** i pridsidnikom Izvršnog odbora NSBNM **Mirko Bajićom** o više aktuelni tema.

Najveći dio sastanka proteko je u divanu o četri glavne teme, planiranom radu na izradi Zakona o nacionalnim savitima nacionalni manjina, o ocini izvištaja o realizaciji akrtivnosti zacrtani Akcionim planom za ostvarivanje prava nacionalni manjina, radu Koordinacije nacionalni savita te pripremama za izbore nacionalni savita nacionalni manjina koji su planirani za 2018. godinu.

– Ovo je bila jedna od protokolarni posita Misije OEBS-a u Srbiji našem Savitu. Oni, izmed ostalog, prate rad i život nacionalni zajednica na teritoriji Srbije, te se redovno informišu o pojedinim temama. Što se ove posite tiče, teško je odabrat koja je od četri teme najvažnija. Nama je važan i rad Koordinacije nacionalni savita, važno nam je da se napravi dobar Zakon o nacionalnim savitima, da sve ono što smo dogovorili u izradi Akcionog plana za poglavlje 23 bude i sprovedeno, a konačno, i da izbori za nacionalni savit, koji nas čekaje na jesen naredne godine prođu što je moguće bolje – divani dr Kujundžić Ostojić.

Razgovori su se u značajnoj miri ticali i mlađe populacije u bunjevačkoj zajednici.

– Osvrnili smo se i na uključivanje mladi u Nacionalni savit i u zajednicu uopšte. Po tom pitanju nismo specifični u odnosu na druge manjinske zajednice. Uglavnom isplivavaje oni u ozbiljnim godinama, dok oni, koji su zaista mladi, ostaju po strani. Mi bi volili kad bi mladi bilo što više, kako u samom Savitu, tako i oni koji se u okviru zajednice bave oblastima koje su vezane za Bunjevce. U našoj zajednici imamo realan problem da bunjevački imamo samo u osnovnim školama, i dok mladi ne prođu kroz sridnje škule i fakultete, izgubimo kontakt sa njima. Ostaju samo oni koji su bili uključeni u rad kulturni centara, kulturno-umitnički društava... Očigledno je da tu triba napravit kaki most. Određene projekte radimo sami, ko NSBNM, kroz Bunjevački omladinski centar, kroz medijske sadržaje prilagođene mladima i njevim potribama. I u OEBS-u imaju nikoliko radionica koje bi nam mogle pomoć u cilju obraćanja mlađoj generaciji, te da naša komunikacija bude dvosmirna – dodaje pridsidnica NSBNM.

– Materijal je prošo lekturu, već je urađeno polak ilustracija, druga polovina stiže, a posli tog slidi rad na dizajnu knjige i finalna priprema. Kako stoje stvari, ostajemo u ranije kazanom terminu.

Pridsidnica NSBNM ističe da se osvrnila i na teme koje nisu vezane samo za zajednicu, već su važne za cilo društvo.

– Nije dobra trenutna situacija da u škulama imamo velik disbalans izmed prava pridavača i učenika, to nikako ne vodi boljitku našeg društva. Dica, naravno, triba da imaju svoja prava, al u toj miri da onaj ko pridaje ne zavisi dobre volje đaka i njevi roditelja. Kad se napravi balans, imaćemo i zdravije društvo – dodaje na kraju pridsidnica NSBNM.

N. S.

NASTAVAK DIVANA O KNJIGI „DIE BUNJEWATZEN" DR MARTINA HENZELMANA

Važna pomoć u procesu standardizacije jezika

U prošlom broju „Bunjevački novina", objavili smo intervju sa **dr Martinom Henzelmanom**, autorom monografije o Bunjevcima u kojoj je jedan od glavni zaključaka da se bunjevački već sad mož svrstat u grupu mikro-jezika. Zaključak jednog takog, neutralnog stručnjaka, itekako mož pomoć naporima Bunjevaca da svoj jezik i standardizuju.

Upravo to potvrđiva **Nevenka Bašić Palković**, profesor jugoslovenske i opšte književnosti, koja je i sama radila tušta na istraživanjima, ujedno je i jedan od autora „Bunjevačke čitanke" iz koje danas uče najmlađi koji pohađaje bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture.

Naša sagovornica je imala prilike sarađivat sa dr Henzelmanom, dok je svoja istraživanja vršio u Subotici, 2015. godine.

– Svoja istraživanja vršio je u NSBNM, Bunjevačkom matici, Gradskom muzeju, Biblioteci... izašli smo mu u susrit, znali smo da se radi o mladom doktoru slavistički nauka koji se interesuje za bunjevački i sve što se dešava oko njega. Naišo je kod nas na dobar prijem, pružili smo mu uvid u dosta literature, jel se i sami bavimo takim istraživanjima – divani Nevenka Bašić Palković i ističe da je bunjevačka zajednica imala sriće jer se dr Henzelman, već vrsan stručnjak koji se bavi izučavanjom slovenski i drugi mikrojezika, zainteresovo za bunjevački.

Nevenka Bašić Palković

U svojem istraživanju dr Henzelman je imo priliku proučit literaturu od 18. vika, do sadašnjeg vrimena, provirio je tušta izvora, upozno se sa najstarijim udžbenicima Mije Mandića...

– Zaključio je da se bunjevački već sad mož uključit u grupu slovenski mikro-jezika, med jezike koji imaje manji broj govornika, koji nisu u potpunosti standardizovani, al di postoji velika zainteresovanost zajednice da se jezik kodifikuje i tako izučava.

Dr Henzelman je imo priliku upoznat se sa većim brojem knjiga narodne i stručne književnosti, obradio je i periodična izdanja, a zanimljivi su i drugi njegovi zaključci.

– Kad je sve sagledo konstatovo je da više nije pitanje da li je bunjevački dijalekat hrvatskog el sprskog jezika, i naglasio da je bunjevački već sad bogatiji neko kaki drugi slovenski jezici koji su već u grupi mikrojezika, zaključio je da postoji velik fond bunjevački riči. Nuz postojeću grupu govornika i zajednicu koja instistira na kodifikaciji, ističe da svakako triba nastavi rad na standardizaciji bunjevačkog. Navodi i primere da to nije slučaj u dvi susidne države, Mađarskoj i Hrvatskoj, di Bunjevci takođe žive, al im se ne dozvoljava da se tako izjasne, niti da niguju svoj jezik. Također, istako je da u bunjevačkom postoje dijalektološke osobine, al da one nisu toliko bitne, koliko je bitno da se bunjevački sačuva i da dalja istraživanja vode ka kodifikaciji.

Rad dr Henzelmana, smatra Nevenka Bašić Palković, mož pomoć u naporima bunjevačke zajednice da standardizuje svoj jezik.

– Ovo je jedna odlična knjiga, objektivnog i stručnog posmatrača koji je i svoju doktorsku disertaciju baziro na istraživanjima mikrojezika. To je, ujedno, i pofala za sve nas koji smo u okviru zajednice radili na ovoj temi. Nama je itekako važno da dođe do standardizacije, jer i Bunjevci triba da imaje ista prava ko ostale manjine, a na osnovu Evropske povelje o manjinskim jezicima i pravo da izučavaje svoj jezik, da ga koriste u svakodnevnoj upotribi, u škulama... Upravo i dr Henzelman koristi podatak da velik porast u broju učenika dokaziva i podržava naše napore, istraživanja i objavljivanje udžbenika. Naravno, proces standardizacije nije ni jednostavan ni kratkotrajan. Triba bit strpljiv, potribno je tušta istraživanja, rada na terenu, istraživanja kod govornika... Najbitnije je da imamo živu i aktuelnu zajednicu, da imamo žive govornike koji žele da standardizuju svoj jezik – dodaje na kraju Nevenka Bašić Palković.

N. S.

U SOMBORU PREMIJERNO PRIKAZAN DOKUMENTARNO-IGRANI FILM „OD ALTERNATIVE DO SLOBODNOG KRALJEVSKOG GRADA”

Pripoznatljiva uloga Bunjevaca

U Somboru je 24. aprila u Narodnom pozorištu premijerno prikazan dokumentarno igrani film „Od Alternative do slobodnog kraljevskog grada” autora **Miroslava Stojisavljevića**.

Tema filma je vezana za istorijsko dešavanje u Somboru u drugoj polovini 18. vika, diplomatiju i čuveni dokument Alternative brez ponos Bunjevaca na pritke, vrsne vizionare i diplomate.

– Moja životna želja je da Sombor barem jednim delom svoje budućnosti potseti na svoju svetlu prošlost – istako je autor filma.

U filmu je pripoznatljiva izuzetno značajna uloga Bunjevaca, pogotovo njevog velikodušnog stava prilikom ustanovljavanja dokumenta Alternative ko i više diplomatije sa bečkim dvorom u procesu prigovaranja o statusu slobodne kraljevske varoši.

Nakon Sombora, film će bit prikazan u Subotici nakon čega sledi turneja po ostalim gradovima u Srbiji.

R. P.

Miroslav Stojisavljević

Suzana Kujundžić Ostojić

koje, ko take, kako tvrde istoričari, ne bi ni došlo do statusa slobodnog kraljevskog grada Sombora.

Na svečanosti povodom premijere, gostima se obratio autor filma Miroslav Stojisavljević, a potom i najbliži saradnici: **Vladimir Jerković**, direktor Gradske biblioteke Karlo Bijelicki u Somboru i **doc. dr Miloš Petrović**, na osnovu čije knjige (Aletrnativa, Povelja, Statut – normativni okvir somborske lokalne samouprave) je nasto dokumentarno-igrani film. Gostima se obratila i pridsidnica NSBNM **dr Suzana Kujundžić Ostojić** ističuć

Detalj sa premijere filma „Od Alternative do slobodnog kraljevskog grada”

SUBOTICA NA BUNJEVAČKOM – HRONIKA ZA APRIL

Deveta sidnica Skupštine Subotice

Odbornici Skupštine Grada Subotice u četvrtak, 27. aprila, su odlučivali o 34 tačke dnevnog reda med kojima su donošenje odluka o planovima detaljne regulacije za radne zone Zorka i Mišićevo, dodila priznanja dr Ferenc Bodrogvari, uspostavljanje saradnje Subotice i Banja Luke, donošenje odluke o obrazovanju Službe za internu revizuju Grada Subotice. Odbornici su glasali i o donošenju rišenja o imenovanju direktora Art bioskopa „Aleksandar Lifka", ko i davanju saglasnosti na programe poslovanja gradski fondacija. Najveća polemika povela se oko imenovanja v.d. direktora Art bioskopa „Aleksandar Lifka" **Gordane Guberinić** kojoj je opozija zamerila nedostatak kvalifikacije za ovo radno misto. **Đorđija Aksentijević** ispred Pokreta za građansku Suboticu kratko je prokomentalisala ovu tačku dnevnog reda:

– U pitanju je ustanova kulture koja zahteva poseban senzibilitet, i posebna stručna znanja. Dobili smo biografiju gospođe koja je završila dva fakulteta - jedan u oblasti finansija, bankarstva i berzanskog poslovanja, a drugi u oblasti agroekonomije – prokomentarisala je Aksentijević, a osnovno pitanje opozicije je bilo - šta gospođu kvalifikuje za pomenuto radno misto.

Veljko Vojnić, koji je umisto pridsidnika Skupštine **Tivadara Bunforda** pridsidavo sidnicom objasnio je zašto je većina glasala za ovaki pridlog:

– Apsolutno, gospođa koja je izabrana za vršioca dužnosti ima sve kvalifikacije da bude menadžer ustanove. Njena kvalifikacija nije u suprotnosti sa zakonom.

Vojnić je objasnio i odluku o pristanku rada Stambeno kreditnog pronatalitetnog fonda Grada Subotice:

– Primedbu na rad Pronatalitetnog fonda nam je stavila Državna revizorska institucija, i mi, i pored nabolje volje ne možemo da nastavimo sa radom fonda koji nije po zakonu. To ne znači da se neće pokušati nastaviti sa inicijativom pomoći mladima oko rešavanja stambenih pitanja – kazo je Vojnić po završetku 9. sidnice Skupštine Grada.

Suzbijanje rada na crno

U godini borbe protiv sive ekonomije, inspektori rada su oborili rekorde po pitanju broja otkriveni neprijavljeni zaposleni, kazo je pomoćnik direktora Inspektorata za rad **Dejan Kovačević** na Paliću, di je održan susrit inspektora rada iz cile zemlje, koji su tokom tri dana seminara razminjivali iskustva u vezi povrida Zakona, naročito sive ekonomije:

– Pohvalno što se tiče organizacije rada Inspekcije rada to što smo uz poboljšanu organizaciju rada i poboljšanu tehničku opremljenost došli do brojke od 6.500 neprijavljenih radnika, od čega je više od polovine otkriveno samo tokom marta u planskim akcijama – divani Dejan Kovačević.

Na seminaru Inspektorata rada moglo se čut i da se prema nikim procinama ove godine očekiva otkrivanje oko 20 iljada radnika na crno.

Sinagoga gotova do kraja godine

Ukoliko radovi budu tekli planiranom dinamikom, završetak rekonstrukcije subotičke Sinanagoge možemo očekivat do kraja godine. Ove radove obašli su gradonačelnik Subotice **Bogdan Laban** i pridsidnik Skupštine APV **Ištvan Pastor**.

– Radimo na obnovi svih naši objekata i želimo da u to usmerimo svu našu snagu – kazo je gradonačelnik Subotice Bogdan Laban i dodo:

– Drago mi je da vidimo da radovi na ovom velelepnom objektu, koji spada u istorijsko nasleđe Subotice kojim se možemo podičiti, teku planiranom dinamikom. Sredstva su obezbeđena, a ono što je najnovije je javna nabavka za restauraciju krova, odnosno zamenu bakarnog pokrivača, koja će ovih dana biti završena i ulazimo u taj deo rekonstrukcije. Tako da će do 31. decembra Sinagoga zasijati starim sjajem.

Rekonstrukcija Sinangoge od izuzetnog je značaja za duhovni život ovdašnje jevrejske zajednice, kazo je pridsidnik Skupštine APV **Ištvan Pastor**:

– Drago mi je da postoje sve realne šanse da do kraja godine subotička Sinagoga bude završena, jer je ona dragulj ne samo Subotice nego i šire. Zahvaljujem se Vladi Mađarske što je obezbedila sredstva za obnovu unutrašnjosti, gradu što je u budžetu opredelio novac za obnovu kupole, Mađarskom nacionalnom savetu i Konzulatu što su permanentno prisutni u rešavanju operativnih stvari – kazo je Pastor.

U korak sa vrimenom

Šesti sprat Gerontološkog centra, stacionar „Dudova šuma" rekonstruisan je kako bi se i dalje radilo u skladu sa postojećim standardima za smištaj stariji korisnika. Stacionar je sad kapaciteta 99 korisnika, 11 manje od onog prija rekonstrukcije, al je to bilo neophodno učinit kako bi se ispunili svi traženi zahtivi, kazo je **Petar Balažević**, direktor Gerontološkog centra:

– Postupak licenciranja je u toku, a u poslednje tri godine dobili smo izuzetno značajnu pomoć Ministarstva za rad, zapošljavanje, boačka i socijalna pitanja od 110 miliona dinara za ostvarivanje standarda.

Vladimir Ilić, državni sekretar u Ministarstvu rada kazo je da je generalni stav Vlade i resornog ministarstva da nema štednje u socijalnoj zaštiti:

– U ovom slučaju idemo korak napred u odnosu na ono što je minimalno propisano u postupku licenciranja i za 53 korisnika ovog sprata napravili smo idealne uslove.

Njegov kolega **Nenad Ivanišević** izrazio je zadovoljstvo kvalitetom i brzinom urađeni radova, i zafalio se na pomoći:

– Zahvaljujem se Gradu Subotici koji je izdvojio sredstva za usluge „pomoć i nega u kući" i rad gerontoloških klubova, jer su one veoma važne. Teorija i praksa su pokazale da, ako imate jake otvorene vidove socijalne zaštite to ne smanjuje broj korisnika u institucijama, već dovodi do toga da se dobar glas daleko čuje – kazo je Ivanišević na kraju.

Rekonstrukcija GK „Centar I"

Gerontološki klub „Centar I" biće renoviran zafaljujuć sridstvima iz IPA fondova prikogranične saradnje Srbija – Hrvatska. Ovaj objekat se nalazi u zdravo lošem stanju, a najveći problem pridstavlja loša izolacija i dotrajo krov. Potpisivanje ugovora iz projekta očekiva se u junu, kazo je direktor Gerontološkog centra **Petar Balažević**:

Pored renoviranja Gerontološkog kluba „Centar I" projekat prodrazumiva i otvaranje Regionalne akademije za obuku negovatelja, kazo je **Nenad Ivanišević**, državni sekretar u ministarstvu za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja.

Za vrime rekonstrukcije kluba „Cen-ar I", objekat će bit zatvoren, a korisnici ovog kluba će se upućivat u najbliže susidne gerontološke klubove „Centar II"i „Bajnat".

Sajam zapošljavanja

Blizu 43 poslodavaca iskazalo je potribu za oko 600 radni mista na 22. Sajmu zapošljavanja održanom u Atrijumu Hotela Galerije, koji je i ove godine organizovala Nacionalna služba za zapošljavanje, Filijala Subotica. **Dušan Torbica**, direktor subotičke Filijale kaže da trenutno imamo situaciju koja se okrenula u korist nezaposleni jer se povećava konkurencija med poslodavcima pri prijemu radnika.

Ni ove godine nije izostala podrška Grada, a Lokalna samouprava je za aktivne mire zapošljavanja za ovu godinu izdvojila 6,25 miliona dinara, kazo je član Gradskog veća zadužen za turizam, investicije i međunarodnu saradnju Srđan Samardžić.

– Usvojen je Lokalni akcioni plan zapošljavanja, koji podrazumeva donošenje i sprovođenje aktivnih mera politike na lokalnom nivou, a sve u skladu sa Zakonom o zapošljavanju i osiguranju u slučaju nezaposlenosti. Aktivne mere pre svega, su izražene kroz opredeljenje određenih sredstava iz Nacionalne službe, za zapošljavanje teže zapošljivih kategorija gde spadaju stariji od 45 godina, mlađi od 30 godina, Romi, žene i socijalno ugrožena lica – kazo je Samardžić.

Održan VII Sajam obrazovanja

U fiskulturnoj sali Tehničke škule „Ivan Sarić" održan je tradicionalni Sajam obrazovanja, sedmi po redu. Sajam je bio naminjen prija svega osnovcima, ko i maturantima, a na Sajmu se pridstavilo 12 sridnji škula iz Subotice i Bačke Topole, kao i 8 visoki strukovni škula i fakulteta. U okviru programa, održan je i okrugli sto na temu „Prelazak iz škule u svet rada", na kome su učestvovali pridstavnici škulske uprave, Nacionalne službe za zapošljavanje, Regionalne privredne komore, kompanija i direktori sridnji škula.

Milan Kovačević, zaminik pokrajinskog sekretara za obrazovanje kaže da je organizovani sajam odlična prilika za detaljnije upoznavanje škularaca sa mogućnostima koje im se pružaje.

Nataša Aleksić, članica Gradskog veća zadužena za obrazovanje, takođe podržava manifestacije ovog tipa:

– Verujem da svi oni koji su ovde došli znaju koje će im biti prvo zanimanje na listi želja, odnosno koji bi obrazovni profil voleli da upišu. Volela bih kada bi im ovaj Sajam obrazovanja pomogao da budu sigurni u sebe i u svoju drugu i treću želju, te da se posle ne razočaraju kada budu izašle konačne rang liste upisa.

Izgradnja pristupačnog društva za osobe sa autizmom

Lokalna samouprava i Gradsko udruženje za pomoć osobama sa autizmom obilužili su Svitski dan osoba koje boluju od autizma, 2. aprila. **Suzana Skenderović**, majka autističnog dečaka i pridsidnica Upravnog odbora ovog subotičkog Udruženja kaže da brojne aktivnosti koje su organizovane imaje za cilj podizanje svisti o autizmu, al i pružanja podrške osobama koje žive sa autizmom:

– Imamo grupu od 20 dece koji su u Udruženju. Naša „Kuća iz duge" se bazirala na podršci porodici. Roditeljima je jako teško, jer 24 sata moraju da imaju nadzor nad decom. Iako nemamo licencirane usluge, već smo razgovarali o licenciranju usluge ličnog pratioca, i želimo da to bude kvalitetna usluga. Podrška porodici je veoma značajna, i moramo da se trudimo da očuvamo porodicu kako bi to dete imalo ljubav i ne bi završilo u instituciji. Autizam je stanje koje ne traje jedan dan nego ceo život, gde porodica treba da nauči da živi sa autizmom. Zajedničkim snagama se moramo potruditi da osobe sa autizmom budu uključene u obrazovni sistem, kao i da imaju priliku da stečeno znanje primene u daljem životu. Ako im otvorimo neku zanatsku radionicu, oni će moći sa ličnim pratiocem da zarade novac. To je prava pomoć, a ne da ih smestimo u instituciju.

Jasmina Stevanović, sekretarka Sekretarijata za društvene dilatnosti kaže da podrška Udruženju neće izostat ni ubuduće:

– Saradnja lokalne samouprave i Gradskog udruženja za pomoć osobama sa autizmom je na visokom nivou, mi ćemo tu saradnju nastaviti i uvek ćemo biti tu kada treba podržati akcije ovog udruženja i mnoga druga. Pored priključenja globalnoj kampanji „Osvetljeno plavim" obeležavanje Svetskog dana osoba sa autizmom u našem gradu važno je i zbog podsećanja da je neophodno da zajedno uklanjamo barijere koje sprečavaju osobe sa autizmom da ostvare svoja prava.

Depresija se uspišno liči

Povodom obilužavanja Svitskog dana zdravlja Zavod za javno zdravlje Subotica i Crveni krst Subotica uz podršku Doma zdravlja Subotica i Apoteke Subotica organizovali su konferenciju za novinare, a pored toga i sad već tradicionalni Kviz „Šta znaš o zdravlju – šta znaš o Crvenom krstu?", u prostorijama Crvenog krsta Subotica. Na kvizu su učestvovale 4 osnovne i 5 sridnji subotički škula. Održana je i promotivna akcija „Proverite faktore rizika – brinite o svome zdravlju", u Megamarketu „Roda".

Ove godine Svitski dan zdravlja posvećen je depresiji i obilužio se pod sloganom „Depresija - hajde da razgovaramo", kazala je **Nada Kosić Bibić**, načelnica Centra za promociju zdravlja:

– Depresija nije loše raspoloženje i tuga, koja će proći uz malo truda i dobre volje. Nije ni slabost karaktera, ni lenjost, ni izbegavanje obaveza. Depresija uzrokuje duševnu patnju i može da utiče na sposobnost ljudi da obavljaju čak i najjednostavnije zadatke. To je bolest koju karakteriše duboka tuga, gubitak interesovanja za događaje iz neposredne okoline, uz nemogućnost obavljanja svakodnevni aktivnosti u trajanju od najmanje dve nedelje.

Verica Dronjak, načelnica Preventivnog centra Doma zdravlja, kaže da je osobi koja pati od depresije potribna prija svega pomoć stručni ljudi.

Multikulturalni i multinacionalni program

U utorak, 25. aprila, u prostorijama Bunjevačke matice, u organizaciji Asocijacije nacionalni zajednica Subotice, održan je multikulturalni i multinacionalni program, a kako je to istako **Marko Marjanušić**, pridsidnik Asocijacije i voditelj programa, bila je to prilika da se zaista pokaže da je Subotica upravo taka – multikulturalna.

Progam je bio podiljen u jedanajst blokova, a u svakom se pridstavila jedna nacionalna zajednica. Počelo je sa „bunjevačkim blokom" u okviru kojeg su nastupili tamburaši i **Joso Matak**, potom **Geza Babijanović** i **Marko Marjanušić**. U „srpskom bloku" program su nosili **Cvijetin Milaković**, vokalna grupa „Koreni" i **Aleksandar Toković**, a uslidio je potom „mađarski blok" sa plesnim parom iz „Nepkera", te recitacijom **Livije Kapornjai**. U „hrvatskom bloku" pridstavila se grupa iz HKUD „Bunjevačko kolo" sa pismama iz Posavine i Međumurja, a u „romskom" bloku su se recitacijama, pričama i plesom pridstavili **Severdan Jahiri, Sara Selimović, Erika Kamberi, Valora Kristijani, Emanuel Šaćiri, Kristian Šećiri** i **Valora Šaćiri**. Rusinska pivačka grupa i **Jasmina Varga Pejacki** pridstavili su se u „rusinskom bloku", dok su se gosti iz crnogorske zajednice pridstavili kroz guslarsku tačku i poeziju. „Slovenački blok" ponudio je program kroz hor „Društva Slovenaca", pod vođstvom **Diane Kiš Miškolci** i korepeticiju **Kristine Mate**. Makedonci su se pridstavili izvornim narodnim pismama koje je izvo **Spasitel Šikaleski**, te recitacijama, Nemci kroz duo **Ingrid** i **Astrid**, a u „ruskom bloku" su se ponovo pridstavili Aleksandar Toković i Izvorna grupa „Koreni".

K. S.

U BKC „BAJMOK" ČUVAJE STARE BUNJEVAČKE OBIČAJE

Tražili otvorene kapije

Polivanje – stari običaj kod Bunjevaca

Posli polivanja uslidilo bi kićenje momaka

Bunjevački kulturni centar „Bajmok" po petnajsti put organizovo je običaj polivanja cura na Vodeni ponediljak. Kako je to i red, fijakeri sa momcima, al i muzikom, krenili su zajedno, isprid prostorija KPD „Jedinstvo-Eđšeg", prošli su bajmočkim sokacima, tražili su otvorene kapije i cure, a obašli su ovom prilikom tri familije, te Gerontološki centar u Bajmoku.

– Cilj je očuvanje tradicije i običaja bunjevačkog naroda. Bunjevci su se dosta selili, al su običaje nosili sa sobom, pa i ovaj običaj koji vuče korene još iz paganski vrimena. Mi u BKC „Bajmok" želimo da ovaj bunjevački običaj zaštitimo, pa i kod UNESCO organizacije. Vrlo je teško u današnje vrime sve obnavljat i čuvat običaje, krizna su vrimena, kriza stvara tenzije, al mi pokušavamo da okupljamo mlade i organizujemo naše manifestacije. Poznavanje kulture i običaja je veliko bogatstvo za svakog mladog čovika – divani **Branko Pokornić**, pridsidnik BKC „Bajmok".

Polivači su išli zajedno sa svircima

Bilo je i cura koje su se morale malo nagovarat...

PRILIKA ZA UPOZNAVANJE

Kako ističe Pokornić, kadgod nije bilo tušta prilike da se momci i divojke upoznaje, nije bilo slobode ko danas. Zato su momci i koristili Vodeni ponediljak ko dragocinu priliku da ostvare prvi kontakt. Cure bi posebnom momku darivale i posebno šareno jaje, a neritko se dešavalo da ovaki susriti budu početak srićnog zajedničkog života.

On je istako da su ovaj običaj počeli prvo nigovat u Klubu fijakerista „Potkovica" sridom devedeseti godina, te da je od 2003. godine organizaciju priuzo BKC „Bajmok".

Polivači su sačekani u tri familije, izmed ostalog i u familiji **Kolar**. Domaćica **Marija** je istakla da joj je drago što ima priliku da učestvuje u čuvanju stari običaja, pa nastavlja:

– Polivače čekamo sa otvorenom kapijom i punim srcom. Cure su bile nestrpljive, imale su malo i tremu. Svi smo obukli narodne nošnje, kako je to i običaj. Važno je da sačuvamo stare običaje, sve im se više gubi trag, pa je zato i bitno da je što veći

Na kraju polivanja cure momke darivaje tradicionalnim poklonima, šarenim jajima i pomorandžama

broj mladi uključen. Sićam se vrimena kad sam ja bila mala, imala sam šest godina i pamtim tadašnje polivače. Sad je to malo drugčije, al je, ponavljam, važno da se tradicija održava.

Ozbiljan zadatak imo je **Darko Maksimčuk**, vođa grupe momaka. Na njemu je bilo da se „pogađa" sa domaćinima, da im objasni zašto su došli, kake su im namire...

– Lip je ovaj običaj, pogotovo što smo sad imali priliku da iđemo na fijakerima. Mi, mladi, i danas iđemo u polivanje, naučili smo tako u našim familijama, naravno, malo je to sada modernizovano. Iđe se kolima, biciglama, pišce, ne koristi se više voda sa bunara, nego parfemi...

Cure su se trudile da poso polivačima otežaje, sakrivale su se po kućama, tirale su momke da se dobro potrude, al njev trud nije osto nenagrađen. Kako je to i običaj, darivale su ji šarenim jajima, pomorandžama... Nije tajna da je to bila prilika da cura upravo najlipše jaje pokloni simpatiji, te tako nagovisti ljubav.

– Trudim se uvik da se dobro sakrijem, da bi se polivači malo namučili... Potom je uslidilo darivanje, al i kićenje cvićom – dodala je Emina Mihaljević, jedna od cura.

Nakon što su cure polivene, organizovana je zajednička užna za sve učesnike.

N. S.

I U LJUTOVU POKAZALI KAKI SU OBIČAJI NA VODENI PONEDILJAK

Čuvajmo običaje da se ne otuđimo

Nakon što su se malo „orabrili" nuz muziku i vino...

...momci su krenili tražit di su otvorene kapije koje čekaje polivače

Bunjevci iz Ljutova se već nikoliko godina organizovano trude da sačuvaje svoje običaje. Tako, kroz Udruženje građana „Bunjevci - Ljutovo" pokušavaje sačuvat više bunjevački običaja, a ko garanciju da će oni bit sačuvani, „uvlače" što više mlađeg svita. Tako je bilo i ovom prilikom, kad su, po treći put, organizovano prikazani običaji Bunjevaca za Vodeni poneđiljak.

Pere Ivković Corda, najagilniji u ovom poslu, sića se zdravo dobro šta je značilo polivanje za njega kad je bio mlad, pa mu sad nije žao da potroši vrime i energiju da take osićaje imaje i mlađe generacije.

– Ko deran pamtim kadgodašnja polivanja. Momci, koji su malo bolje stali, išli bi fijakerom i sa svircima, a malo sirotiji bi išli u grupi. Svraćali bi samo u one kuće di je kapija otvorena. Onda se nije moglo doć kod divojke, al, kad je polivanje, onda ga niko nije mogo istirat napolje. Radovali smo se Vodenom ponedeljku, krenili bi ujtru u polivanje, pa do uveče, a uveče bi u „Zanatskoj" bila igranka – sića se naš sagovornik, pa sa žaljenjom konstatuje da se današnji svit malo otuđio od svoje tradicije:

– U zadnje vrime, običaji se sve manje drže. Nisu krivi mladi, neg, kako ja to kažem „pendžer u svit". Ima dobri stvari po televizijama i kompjuterima, al i loši. Malo se čeljad otuđi. Evo i sad, kad smo kupili momke, dosta nji kaže da njim je sramota. Borim se da se u našem selu ovako štogod sačuva, kroz Udruženje građana „Bunjevci - Ljutovo", sa našim meštanima. Srićom, uvik se nađe oni koji oće da se sačuva tradicija, evo, imamo sad jedno društvo mladi, kad vide kako je to lipo, nadam se da će bit mladi još više.

A da je zaista tako potvrđiva nam jedan od polivača **Marinko Lukačević**.

– Jedva smo čekali da dođe ovaj dan. Momci su se dotirali, skupili smo se kod drugara, popijemo po koju čašicu, i krećemo od kuće do kuće. Malo šacujemo, divanimo, stvori se tu kako novo prijateljstvo, pa i simpatija. Ovi običaji su kod Bunjevaca od pamtivika i drago mi je što ji možemo nastavit, da se vidi kako je kadgod bilo. Ima cura koje znaju da ćemo ić kod nji u polivanje, a gledaćemo da koju i iznenadimo – divani Marinko, a u grupi je njegov škulski drug **Dejan Mačković**, te poznanik sa Čikerije **Ferenc Snopčević**.

Nije tribalo tušta ić po ljutovačkim sokacima i tražit di je otvorena kapija. **Jelena Bugarski, Dajana Horvat** i **Dejana Milić** čekale su polivače.

– Čekale smo Vodeni ponedeljak, pripravile smo kolača, šarale smo jaja i čekale momke od ranog jutra. Lipo je čuvat stare običaje, nadamo se da će se tradicija i dalje nastavit – izdivanila je Jelena.

I kad su momci obavili polivanje, stigli su malo i odigrat koje kolo, počastit se, uslidilo je tradicionalno darivanje šarenim jajima, te kićenje polivača. Za ovu priliku poslužio je jedan jorgovan, koji je baš znao procvatat u kući di ima lipi cura koje čekaje polivače.

Vrime je bilo kratko, al slatko, uslidio je pokret momaka koje je pratio harmonikaš... I dok su se mišali muzika svirca i pisma polivača, možda su se mišale i emocije mladi koji su na ovaj način ostvarili značajan kontakt, jedni s drugima, al i svi zajedno sa tradicijom.

N. S.

Jorgovan dobro došo da se zakiti polivač...

Kaki je i red, prvo se tražila dozvola od domaćina

Voda za vrat, bolje iz lončića, nego iz kabla

Nazdravili posli uspišnog polivanja

U BAJMOKU ODRŽANA TRADICIONALNA „USKRŠNJA IZLOŽBA”

Petnajst godina tradicije

Svi koji uživaju u plodovima umitnosti i mašte, iskazanim na lupinji jajeta, mogli su u period od 5. do 9. aprila positit izložbu u prostorijama MZ „Bajmok” di su vridna čeljad iz Bunjevačkog kulturnog centra pripravili jubilarnu, petnajstu „Uskršnju izložbu”.

– Rič je o dilu projekta kojim čuvamo uskršnje običaje, a sastoji se od ove izložbe i prikaza običaja na Vodeni ponediljak. Ko i raniji godina naši positioci su mogli uživat u lipim šarenim jajima, al i drugim eksponatima vezanim za obilužavanje Uskrsa. Počeli smo prija petnajst godina sa ovakim izložbama, uspili smo sačuvat ovu akciju, al i svaki put je unapridit. Sve je više izlagača, tehnike su sve savršenije i vidi se da rad na šaranju jaja prirasta u pravu umitnost. Kadgod su se jaja šarala u lukovini, na primer, a sada su ovo zaista prava remekdila – kazo je **Branko Pokornić**, pridsidnik BKC „Bajmok”.

Na ovogodišnjoj izložbi radovima se pridstavilo priko 40 izlagača, a zajedno su pripravili oko 1.800 eksponata. Izlagači su stigli iz Subotice, Male Bosne, Tavankuta, Stare Moravice, Ljutova, Pačira, Lemeša, a naravno, najveći broj bio je iz Bajmoka. Med izloženim radovima bio je i astal na kojem je prikazan tradicionalni uskršnji ručak sa šunkom, divenicom, jajima, renom..., a ko i uvik, bio je odvojen i poseban dio radova.

Branko Pokornić pozdravlja goste na izložbi u Bajmoku

Suzana Kujundžić Ostojić otvorila izložbu i darivala najmlađe

– Vodimo računa o našim najmlađim članovima, pa smo posebno pridstavili dičije radove, kako one iz vrtića, tako i škulske dice koja uče bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture.

Upravo su dica iz OŠ „Vuk Karadžić” iz Bajmoka nosila prigodan program. Pripravila ji je učiteljica **Svetlana Mormer**, a ređale su se recitacije sa temom Uskrsa, čekanja zeca...

Nakon završenog programa izložbu je svečano otvorila **dr Suzana Kujundžić Ostojić**, pridsidnica Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine.

– Sve pisme koje su dica deklamovala dio su ditinjstva. Tako smo i mi čekali zeca, tako i generacije prija nas, a ako tog zeca i danas ima ko čekat u mistima di žive Bunjevci, onda sve ono što radimo u Savitu ima smisla i nije uzaludno – istakla je pridsidnica NSBNM i domaćinima poručila da se i dalje okupljaju:

– Vidimo da se držite zajedno i baš je zbog tog lipo doć kod vas.

I dok su se gosti divili umitnosti na lupinji jajeta, najviše radosti bilo je naravno na licima dice. Kako i ne bi, kad su za učešće u programu nagrađeni, slatkim poklonima NSBNM i BKC „Bajmok”.

N. S.

USKRŠNJA TRIBINA U „BUNJEVAČKOM KOLU" OKUPILA SVOJE ČLANOVE, PRIJATELJE, GOSTE

U prazničnom duhu

Udruženje građana „Bunjevačko kolo" u Somboru tradicionalno, uoči Uskrsa, okuplja svoje članstvo, prijatelje i goste na uskršnjoj tribini s kojom se podsićaju na korizmeno i uskršnje vrime.

Na svečanosti u Bunjevačkoj kući, pripunu salu gostiju pozdravio je pridsidnik Udruženja **Dejan Parčetić**, a potom su se pozdravnim ričima obratili **dr Vlado Babić**, republički poslanik ko i pridsidnik Skupštine grada Sombora, **prim. dr Zoran Parčetić**, koji su tom prilikom gostima i članovima Udruženja poželili srićne pridstojeće uskršnje praznike.

Pridstavljeni običaji Bunjevaca koji prate korizmeno i uskršnje vrime

Svojim prisustvom, svečanost uskršnje tribine uveličali su i slikari, likovni stvaraoci, **Alena Aleksandrovna Vasiljeva** i **Valerij Aleksandroviča Lednev** iz Rusije koji su, u okviru Dana ruske kulture, pridstavljali Somborcima svoja umitnička dila.

Prigodne tekstove o Uskrsu pripravio je **Dragan Kubatov**, i zajedno sa **Cecilijom Tomić** i **Terezom Dujmović**, upozno i podsitio goste Bunjevačke kuće na običaje Bunjevaca koji prate korizmeno i uskršnje vrime.

Domaćini i gosti na Uskršnjoj tribini u Somboru

Program su ulipšali mališani iz Likovne sekcije i dica članova Udruženja s prigodnim recitalom koji su pripravili nuz mentorstvo učiteljice **Valerije Nikolić**, a galerijski prostor bio je rezervisan za izložbu maštoviti rukotvorina, uskršnji jaja i aranžmana članica Umitniče sekcije, slamarki Subotice – **Ivane Dulić** i **Ane Vukov** i somborske slamarke, te za likovne radove i šarena jaja pripravljena na dičijim radionicama.

U muzičkom dilu programa su zapivale „Varošanke" iz GKUD-a „Ravangrad" iz Sombora, a za čeljad je, u pridpraznićkom duhu i nuz razgledanje izložbe, pripavljen prigodan koktel.

R. P.

DANI RUSKE KULTURE U SOMBORU

Zoran Parčetić, Aleksandar Čepurin i Dejan Parčetić

Povodom manifestacije Dana ruske kulture, u Gradskom muzeju u Somboru je postavljena izložba ruski likovni umitnika, Alena Aleksandrovna Vasiljeva i Valerij Aleksandroviča Lednev, koju je otvorio ambasador Rusije Aleksandar Vasiljevič Čepurin. Bogat program „Dana ruske kulture" nastavljen je u Narodnom pozorištu u Somboru koncertom ruske i srpske muzike, a u Gradskoj biblioteki prikazivan je serijal ruski igrani filmova.

UG „Bunjevačko kolo" je ambasadoru Rusije Aleksandru Vasiljeviču Čepurinu tom prilikom, za Ruski dom, poklonilo umitničku sliku koju je prido pridsidnik Skupštine grada Sombora, prim. dr Zoran Parčetić.

SOMBORCIMA PRIDSTAVLJENA SVOJEVRSNA LIPOTA JEDNOG OD NAJVAŽNIJI SIMBOLA USKRSA

Umitnost na lupinji jajeta

U organizaciji Centra za kulturu Bunjevaca i Gradske biblioteke „Karlo Bijelicki" iz Sombora, u galerijskom prostoru Biblioteke 7. aprila je otvorena izložba „Umitnost na ljuski jajeta".

Svoja remek dila inspirisana jajetom, Uskrsom i virom u život, prikazali su **Stipan Raletić, Ivana Dulić** i **Kata Sekulić**, umitnici iz Subotice, slamari iz UG „Bunjevačko kolo" i BKC „Lemeški Bunjevci"; radove sa zlatovezom prikazalo je Udruženja žena „Zlatne ruke Somborske" te najmlađi učesnici izložbe, članovi sekcije „Bunjevačkog media centra - Sombor" sa svojim radovima.

Posli programa svi prisutni su mogli uživat u umitnosti na lupinji jajeta

Vladimir Jeković, Suzana Kujundžić Ostojić, Ivan Šimunov i Aleksandar Bošnjak

Da je lupinja jajeta misto za izmaštana snoviđenja i neponovljivu virtuoznost na tananoj površini, što stvara umitnost filigranske finoće, pokazali su radovi umitnika, učesnika izložbe „Umitnost na ljuski jajeta". Stipan Raletić kaže da inspiraciju za svoje filigranske radove crpi iz svakodnevnog života kog posmatra svojim umitničkim okom, a da su ga niki etno motivi, poput pripoznatljivog vojvođanskog kibicfenstera, inspirisali za novi ciklus radova. Od Kate Sekulić se čula njezina pripovitka iz ditinjstva, kad je dobila na dar lipo oslikano jaje, pa poželila da i ona sama tako štogod, jednog dana, sama opravi. Na izložbi je pridstavila lipo oslikana uskršnja jaja s motivima prolićnog cvića i Uskrsa. Slamom ukrašena jaja Ivane Dulić privukla su pažnju. Ivana se, kako kaže, uvik trudi da prikaže štogod novo sa slamom, a ovog puta su pažnju privukla jaja na kojima su motivi simbola Križnog puta pridstavljeni na pućijim jajima. Kolekcija je naminjena ko uskršnji poklon sestrama Karmelićankama u Brezovici.

Maštovito ukrašena jaja prikazali su slamari „Bunjevačkog kola" i BKC „Lemeški Bunjevci", dok su naročito maštoviti bili mališani iz BMC Sombor koji su u susrit zecu i uskrsu ofarbali i dekorisali uskršnja jaja.

Izložbu je otvorila pridsidnica Nacionalnog savita Bunjevaca, **dr Suzana Kujundžić Ostojić**. U prigodnom muzičkom programu učestvovali su mališani: **Slobodan Dančulović** na gitari i recitatori: **Martina Dujmović** iz Svetozara Miletića i **Lorna Božić** iz Sombora.

Med zvanicama i gostima izložbe bilo su **Ivan Šimunov**, pomoćnik gradonačelnice Sombora, **Vladimir Jerković**, direktor GB „Karlo Bijelicki", **Aleksandar Bošnjak**, podpridsidnik UG „Bunjevačko kolo", pridstavnici NIU „Bunjevački informativni centar", BKC „Lemeški Bunjevci", „Bunjevačkog media centra Sombor" i drugi.

R. P.

PROSLAVI USKRŠNJI PRAZNIKA PRIKLJUČILI SU SE I ČLANOVI BKC „TAVANKUT”

Dica pridstavila svoje radove

Bunjevački kulturni centar „Tavankut” organizovo je u duhu proteklog Uskrsa, okupljanje najmlađi članova koji su tom prilikom izložili svoje radove na temu ovog velikog sveca. Organizovana izložba održana je u prostorijama „Bunjevke”, koje BKC „Tavankut” odnedavno koristi, a bilo je lipo vidit velik broj dice u jednom prostoru koji tek triba da „zaživi” u punoj miri.

Najmlađi, a najvridniji – učesnici izložbe u Tavankutu

– I prija smo pravili uskršnje izložbe sa dicom, a ovo je po treći put kako se malo više trudimo, pa organizujemo jednu veću izložbu. Ona je obuvatila radove dice koja u Tavankutu u OŠ „Matija Gubec” uče predmet bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture, al i dicu koja su članovi BKC „Tavankut” – otkriva **Milica Iršević**, pridsidnica BKC „Tavankut”, pa izdvaja ono šta je najvažnije:

– Mi zdravo poštivamo naše običaje, svi mi volimo Uskrs, znamo dobro njegov značaj, al se njemu nikako dica najvećma raduju. Zato i zbog nji triba da sačuvamo tradicionalne običaje, da ji nigujemo, te da ji ostavimo najmlađima.

Izložba održana na Cvitnu nedilju bila je i prodajnog karaktera.

– Svi naši gosti su imali priliku kupit radove po pristupačnim cinama, a sve što smo skupili priusmirili smo u rad sa dicom.

Lip je to gest čeljadi iz BKC „Tavankut” koji imaje prid sobom još dosta posla da završe poso oko uređivanja novi prostorija, te da, kako to i namiravaje, prošire i omasove svoj rad. Kako je to pridsidnica BKC „Tavankut” i prija divanila, sva dica i svi mladi su svakako dobrodošli da se uključe u sekcije i rad ovog Centra.

Milica Iršević otvara izložbu u Tavankutu

Da je čitav program bio posvećen dici potvrdili su oni koji su na kratko zabavili goste. Naravno, dica su i tu priuzela glavnu ulogu, pa su se ređale recitacije o proliću, Uskrsu, zecu...

Jedan od oni koji su radili nikoliko dana da svoje radove što lipše priprave za izložbu bio je i **Dejan Mačković** iz Tavankuta.

– U škuli smo radili na dva časa, pravili smo zecove, slonove, koke, crtali smo, pripravljali radove. Bilo nam je zdravo zanimljivo, i baš smo uživali – divani Mačković.

Na kraju zaista i pozdravljamo napore BKC „Tavankut”, al i svi udruženja i organizacija koji su u proteklom preiodu održali niz izložbi, radionica, prikaza običaja. Vidi se da imaju jasnu namiru da u što većoj miri dicu angažuju i motivišu. Jasno je svima da će običaji živit dotle, dok bude bilo oni koji će ji poštivat i čuvat.

N. S.

BLAGOSLOV ŽITA – OBIČAJ I BUNJEVAČKA TRADICIJA

Za dobar ovogodišnji rod

U organizaciji UG „Bunjevačko kolo" iz Sombora i BKC „Lemeški Bunjevci" iz Svetozara Miletića, u Somboru je svečano obilužen 25. april, Sveti Marko.

Prema tradiciji i običajima, sveta misa je služena u crkvi Prisvetog Trojstva.

Župnik **Josip Pekanović** je obavio blagoslov žita na salašu ZZ „Ravangrad", na žitnom polju **Franje Parčetića** u salašima Gradina. Prema crkvenom obredu, okrećuć se na sve četri strane svita, župnik je posvetio sva žitna polja plodne bačke ravnice.

Podpridsidnik UG „Bunjevačko kolo", **Aleksandar Bošnjak** se u ime domaćina zafalio na saradnji i podršci u organizaciji i istako da je proslava Sv.Marka i blagoslov mladog žita na radost svi meštana, kako salaša Gradina tako i svi vridni domaćina somborskog atara.

Žito je, posli dugo čekane kiše, dobilo potribnu vlažnost i za ovo doba, ističu paori, sasvim lipo izgleda. Ako da Bog i Sv.Marko sačuva mlado žito od nevrimena jel, ne daj Bože, kake ampe, na lito se mož očekivat lipo i zdravo žitno zrnje.

Na dan Sv. Marka, s virom u zagovor sveca da sačuva žito od nevrimena i namirom da se običaj blagoslova žita sačuva i prinese na mlađe generacije, meštani gradinski salaša su i ove godine jedini u somborskoj opštini ko čuvari ove stare bunjevačke tradicije. **R. P.**

SVATOVSKI OBIČAJI KOD BUNJEVACA

Tradicija autentičnosti

Svatovski običaji kod Bunjevaca su veoma specifični i oni su zadržani do današnji dana u autentičnom obliku. Običaji koji žive u samom narodu i prinose se sa kolina na kolino čine posebnost bunjevačke nacionalne zajednice.

Kroz svoj dugogodišnji rad, baveć se istorijom Bunjevaca, **Mijo Mandić** ističe značaj svadbeni običaja i njeve specifičnosti. Što se više iđe u starinu običaja kod Bunjevaca, nailazi se sve više na autentične i svojstvene elemente ovog etnikuma. Svatovski, el svadbeni običaji, imaje dovoljno elemenata, što ji čini posebnim.

– Kolo je značajni kult, ko simbol kolektivnog jedinstva u zajednici i početni elemenata, di je mladež imala prilike upoznat i „obigenisat" se. Vaćalo se u kolo, di se divojka el momak biro spram sebe, po ugledu i ataru familije. U stvari, ako je momak imo divojku sa „divana" el iz kola, porodično veće je odlučivalo da li nju da prose. Nije odlučivalo njezino bogatstvo, već „familija" i njezina vridnost – divani Mijo Mandić.

Prosidba se zvala „rakija", a vršili su je na taj način što su po dvima rođakama slali divojačkoj kući dvi „rozolije", boce sa slatkom rakijom iskićene raznim ukrasima (vincom od cvića, perlicama i sl.) i uvijene u svilenu maramu i jabuke, el su u jabuku bili zadiveni zlatni i srebrni novci, a nuz jabuku još štogod novaca. Ako „rakijare" iđu kolima, obično im je kočijaš bio mladoženjin brat. Kad su „rakijare" isporučile želju momačke kuće očle bi. Posli tog divojačka rodbina se ubrzo skupi na savitovanje, tako da već sutradan pošalju odgovor, odnosno, u slučaju nepristanka vrate rakiju. Ako je odgovor povoljan, divojkina rodbina ujedno poziva momkovu „da divojku zapiju". Obično treći dan, momkov otac i majka sa bližom rodbinom odlaze divojačkoj kući na piće tj. da divojku zapiju. Iđe se uveče na kolima i sa svircom, brez momaka. Dočekaju ji domaćini i dovedu za postavljen astal, na kojem još nema ništa. Najprija prave pogodbu za svadbu, ruvo i ostale potribe. Posli tog uvede se gologlava divojka i ona najprija ljubi ruku svekrvi i svekru, a mlađe u lice. Onda se sa rakije skine vinac i ostale perlice. Vinac se metne divojki za uvo na glavu, a perlice ostave, da s njima prid vinčanje svoje drugarice nakiti. Tad se popije nikoliko čašica rakije i s tim je zapijena divojka.

Ovom prilikom se ugovori i dan „rukovanja" – prstenovanja, što se uvik dešavalo nediljom. Na taj dan već do podne nakiti divojka perlicama svoje drugarice, družinu sa divana i kola, što je znak, da se od družine, jedna udaje. Za rukovanje već se zgotovi svekrovino ruvo i divojka u tom ruvu na vrati čeka goste, koji dolaze na kolima sa svirkom. Na rukovanje (prstenovanje) se zovu bliži rođaci i s jedne i s druge strane. Od rukovanja pa do vinčanja, svake nedilje, dođe kogod od mlađi ženski, s momačke strane, divojačkoj kući. Donesu joj kolača i zamedljanu rakiju, sa nikoliko jabuka i vode je u crkvu, na veliku misu, opet obučenu u svekrovino ruvo. Posli mise stoji ona ko i ostale udavače sa svojom zaovom, prid crkvom, te u prolazu svaki gleda. Zaova je otprati iz crkve u kuću. Prid vinčanje se još izvrši „dogovor". Svekar i svekrva iđu divojačkoj kući i sa njezinim roditeljima se dogovore o svadbi, dal će se držat tri dana el jedan.

– Dal će se svatovi kupit na konjima el na kolima (ako je gazdačka kuća, kupljenje svatova biva na konjima). Koliko će bit svatova (biva i po 20-30 kola) i koji poimence, koliko triba kupit perlica za nakit „mastalundžijama" što je posebna specifičnost svatovski običaja Bunjevaca, koji bude od pet do sedamnaest – objašnjava Mijo Mandić.

Vinčanje je redovno bilo ponediljkom, izuzetno sridom. U nedilju se u podne davala kod divojke „užna" za svu njezinu rodbinu sa kojom se tad divojka „oprostila". U nedilju posli užne, odlazile bi „mastalundžije" od momkove kuće (di su i užnali) da zovu svatove. Oni su bili rođaci i prijatelji momkovi. Išli su na konjima, bili su bogato opremljeni i iskićeni, i oni i konji. U nedilju pridveče se išlo od momačke kuće.Na kolima iđu mastalundžije sa više divojaka i sa svircom pivajuć divojačkoj kući rad „aljina" divojački. Mladina „prćija" se obično sastojala od stoke, odila i posteljine. U ponediljak ujtru se kod obadvi kuće skupljaje „uzvanici", donoseć po „dar" i „kravalj". Prija podne polaze od momačke kuće svatovi na kolima po utvrđenom redu: „mastalundžije", kum sa momkom, kumovi, svirci, stari svat sa starosvaticom i prid njima „jenga" (mlada zaova, el mlađa rođaka koja nosi vinac, el „jenge") i zatim ostali svati.

Prid divojačkom kućom svatovi

ne salaze, neg stari svat sa jengama, jednim mastalundžijom el samo dva mastalundžije izvede divojku na kola kod starog svata i odlaze na vinčanje (ima di starosvatica, zaova sa vincom i još nikoliko mlađi od bližeg roda, sađu sa kola da metnu divojki vinac na glavu, pa je zatim dovedu u kolo).

– Po vinčanju se u istom redu vraćaje divojačkoj kući di pridadu divojku materi i ostavljaje dva svata „staćela" (opet osobenost bunjevački svatova) el „staćele" i nikoliko mali jengi, da je čuvaje. Nji divojka dariva peškirima, a jenge iskiti perlicama i trakicama – ističe Mijo Mandić.

Domaći redovno navaljuju na „staćele" da ji opiju, te se zbog tog za staćele biraje ljudi, koji mogu podnet tušta pića.

Obično u četri sata poslipodne svati odlaze po divojku istim redom ko i za vinčanje. Divojka se oprašta od svoji i tom se prilikom ranije pivalo, a sad se svira „žalovac" pa potom „bećarac". Na polasku bi kogod od svatova razbio bocu, čašu, el bokal o točak starovinski kola, da mladenci budu plodni i umnože se ko polupano caklo. Svatovi se vraćaje obalazeć na daleko i uvik paze da se vrate prid kućno lice, a nikako sa zadnje strane. Divojku dočekivaje, svekar i svekrova. Svekar joj baci šaku sitni novaca prema glavi, što dica pokupe. On mora od starog svata, posli dužeg pogađanja da „iskupi snaju". Posli pogađanja doda joj se malo muško dite, koje ona ljubi i dariva, te je zatim svekrova odvede u kolo (prvo se igralo Gajdaško kolo). Razna kola su se igrala sve do večeri. Ko posebno svadbeno tisto kod momačke kuće ističu „prisnac". Posli večere skinu divojki vinac i povežu joj maramu, pa izvedu mladence. Sutradan ujtru mlada sa povezanom glavom ulazi zajedno sa zaovom u sobu i daje imena od milja budućoj rodbini, jel nikog u momačkoj kući ne zovu po imenu. Tog dana ujtru, mastalundžije i mladež odvedu mladu u crkvu, di je svećenik privede prid oltar sa zapaljenom svićom u ruki. Posli tog su domaćini pratili kuma kući, da ga „obriju" i tom prilikom izvodili s njim šale, a mlada bi ga peškirom brisala i češljala, te dobijala od njega dar. Nakon ovog slide „pohođani" el „pođani", u subotu je po novajliji mater slala preteljskoj kući kolač, a u nedilju u podne su dolazili snajini rođaci i donosili pogaču. Pogača se slala i dalje svake nedilje sve do Materica, a na taj dan novajlija je prvi put išla u goste roditeljskoj kući.

– Mastalundžijama se zovu mladići, koji prate mladu prilikom vinčanja. Ovaj običaj potiče iz vremena kad su ove krajove zaposeli Turci. Mastalundžije su tad bili oružana pratnja junački mladića, koji su čuvali đuvegijinu zaručnicu od turski otmičara. U vezi sa mastalundžijama su i „trojanice" – tri napitnice, koje su se pile pošto su mastalundžije provele nevestu i to obično u čast dva nevestina najhrabrija čuvara „staćala", koji su se za nju borili do poslidnje krvi – divani nam Mijo Mandić.

Svatovski običaji kod Bunjevaca imaje dovoljno elemenata, što ji čini posebnim. Ti elementi su „Rakijare", „Rukovanje" i posebno „Mastalundžije" i „Staćale", a kroz nošnju, kola, bećarce, provlače se ostale specifičnosti bunjevačkog etnikuma.

– U nazivu „staćala" nalaze se tragovi sa vlaškim elementima, još iz vrimena romanizacije starosidilačkog trako-ilirskog stanovništva. Čak su i bunjevačka specifična ila ugrađena u ove običaje, ko što je „prisnac", „pogača" i sl. Svatovski običaji podunavski Bunjevaca sadrže u sebi zajedničke elemente sa svatovskim običajima Bunjevaca Dalmatinske Zagore, odnosno knjaževine „Poljica", lički Bunjevaca i primorsko-velebitski Bunjevci – ističe Mandić.

T. B.

USPIH SOMBORSKI BUNJEVACA NA 47. MIRK-U

Nisu izostale nagrade

Na 47. Međunarodnoj izložbi rukotvorina i kolekcionarstva održanoj od 13. do 17. aprila u Bačkoj Topoli, svojim radovima su se pridstavili članovi umitnički sekcija UG „Bunjevačko kolo" i BKC „Lemeški Bunjevci".

Popularni MIRK se održava od 1970. i takmičarskog je karaktera, što znači da se svaki izloženi rad ocinjuje, a radovi sa izuzetnim kvalitetom dobijaju Nivo nagradu, odnosno diplome za I, II i III misto.

Od 49 udruženja iz Republike Srbije i Republike Mađarske, koja su se pridstavila na ovogodišnjem MIRK-u sa priko 1.000 eksponata, UG „Bunjevačko kolo" je osvojilo pehar za III misto u kategoriji mali klubova (do 16 članova kluba). Pojedinačno, osvojeno je tri nivo nagrade, 16 prvi nagrada i 4 druge nagrade. Novina ove godine je učešće likovne sekcije Udruženja sa radovima, ko odgovorom na likovni konkurs za dicu na temu „Uskrs". Sa svojim radovima učestvovalo je 15-oro dice uzrasta od 5 do 9 godina, polaznika likovne sekcije Udruženja, koja su osvojila prvu nagradu.

Bunjevački kulturni centar „Lemeški Bunjevci" pridstavio je **Stipan Budimčević** sa svojim slamarskim radovima – slikama: „Lemeški salaš", „Didin salaš", „Nanine guske" i sa Krunom lemeške Dužijance. Sve tri slike su osvojile prvo misto, a kruna i nivo nagradu.

Lipe nagrade su velik podstrek i obaveza umitnicima koji se s novim radovima pripravljaju za pridstojeće smotre likovni amatera.

R. P.

NAGRAĐENI UMITNICI

Nagrađeni su slideći umetnici: Cecilija Tomić, Marija Marićić, Ilonka Bogišić, Đurđevka Graovac, Irena Vuković, Ksenija Vuković, Sofija Kekezović, Milica Kohut, Zora Cvetičanin, Ana Ilić Panjković, Dubravka Radošević, Petar Zambo, Marija Maričić, Đorđe Terzin, Dičiji radovi na temu Uskrsa.

U UG „BUNJEVCI LJUTOVO” VRATILI OBIČAJ PALJENJA LOGORSKE VATRE PRID PRVI MAJ

Da plamen razgrije srca

U Udruženju građana „Bunjevci Ljutovo” trude se da svojim aktivnostima natiraje čeljad ovog mista da se malo više druže, da ne bude nacionalni razlika, tenzija, razmirica... Tom cilju služilo je i vraćanje kadgodašnje tradicije, paljenja logorske vatre veče uoči 1. maja, međunarodnog praznika rada.

Kako divani **Pere Ivković Corda**, u ime UG „Bunjevci Ljutovo”, bila je to prilika da se okupi čeljad, al i da se organizuje druženje za učesnike dvi ovogodišnje manifestacije ovog Udruženja.

– Okupili smo naše članove, a ovo je bila prilika i da se zafalimo onima koji su bili dio organizacije Maska svatova i Polivača na Vodeni ponediljak. Planiramo još dva-tri druženja, ko i Siroti bal, te doček Nove godine – ističe Ivković, pa sa žaljenjom konstatuje:

– Što dalje idemo, čini mi se da se čeljad sve manje okuplja. Politika se, na žalost, tu dosta umišala, dili se čeljad po nacionalnoj osnovi, ko je Bunjevac, ko je Hrvat, meću se „klipovi u točak”, koče aktivnosti. A tribalo bi da radimo suprotno tome, da se okupljamo, da malo prodivanimo svi, da se družimo, zato se i mi u našem Udruženja trudimo da organizujemo ovake akcije. Bilo je u Ljutovo još niki akcije koje su zamrle, baš zbog ovaki podila. Kažem ponovo, ne triba se svađat. Mi smo spremni da svima pružimo ruku prijateljstva i saradnje, jel smo na ovoj zemlji samo gosti...

Vridni Ljutovčani su na vrime nastačili zadosta granja, kuružnje, ogrizina, sve su to lipo poslagali i čekali su samo da padne mrak, al i da dođe vozilo Dobrovoljnog vatrogasnog društva, i da se vatra propali. Važan zadatak uspišno je obavio **Antun Juhas**, kako i ne bi, kad ga u Ljutovu zovu **Bog**. Za tili čas, Juhas je raspalio plamen, vatra je osvitlila vedru ljutovačku noć, ozarila lica gostivi, a nadamo se i otkravila srca oni koji nisu tili doć.

Antun Juhas Bog staro se o velikoj vatri, Zora Mamužić o maloj, a sve je organizovo Pere Ivković Corda

I dok se Bog staro oko logorske vatre, oko jedne druge radila je **Zora Mamužić**. Naravno, ovako druženje ne bi moglo proć brez dobre večere, a za to se upravo ova profesionalna kuvarica, sad u rekreativnoj varijanti.

– Kuvali smo za goste divljač, kombinovali smo srnetinu i meso od jelena, i dodali i malo junetine. Naravno, priprema za ilo od divljači je drugačija, meso mora stat u „pacu” dan i noć. Pac se pravi od bilog i crnog luka, dobro ispasiranog, dodaju se začini, lovor, biber, majoran, majčina dušica... Po struci sam kuvar, radila sam u Studentskom centru, izmed ostalog, i tamo je tribalo pripravit i po 5.000 obroka po danu. Ovo sad dođe ko kaka rekreacija, malo kuvamo, malo se zabavljamo, važno je da sve na kraju bude dobro.

A da je svit željan zabave i druženja potvrdila nam je i **Ana Ivković** koja je bila med onima koji su čekali ovaj dan.

– Ovo je bila lipa prilika da se svit malo okupi. Nemamo baš kada da se viđamo sa drugima tokom radne nedilje, nema vrimena, radimo, žurimo, a ritke su prilike za veselja ko što je ova. Vidimo se i sa onima sa kojima nemamo, na žalost, priliku viđat se češće – ističe ona.

N. S.

ŠIME I RUŽA POLJAKOVIĆ PROSLAVILI 50 GODINA ZAJEDNIČKOG ŽIVOTA

Prošla zlatna, čekaje dijamantsku svadbu

U današnje vrime, kad veze, pa i brakovi, traju vrlo kratko, prava je ritkost čut da je kogod dočeko jubilej – 50 godina života u braku (sa istim bračnim drugom), el, kako se to češće kaže „zlatnu svadbu". Upra-vo taki primer nalazimo u Maloj Bosni di su **Šime** i **Ruža Poljako-vić** poslidenjeg vikenda aprila pros-lavili po vika zajed-ničkog života.

Ruža i Šime sa svojim najbližima

Kako je to i red, posli mise u crk-vi u Maloj Bosni, junaci naše pri-povitke su u svojoj kući okupili najbližu rodbinu, prijatelje, komšije, a nuz dobru muziku veselje je potrajalo. Kako i ne bi, kad je ra-dosti za veselje bilo zadosta. Jel, ni-je malo pedeset godina i doživit, a kamoli u bračnoj zajednici.

Iako je brak naši sagovornika dug, saznajemo da je zabavljanje trajalo kratko-

– Upoznali smo se, a posli 2-3 miseca zabavljanja smo se i uzeli – divane, a Ruža nastavlja:

– On je dolazio u Ljutovo iz Male Bosne, dolazi je kod mog brata Pere, a u stvari je bio moj drug. Bilo je i drugi udvarača, al se to sve odbacilo kad sam se počela zabavljat sa Šimom.

Ruži je prid udaju bilo sedamnajst godina, dok je Šime bio malko stariji, dvadeset je napunio. U ljubavi dvoje mladi nije bilo tušta mista za promišljanje, znali su da će to bit veza za cio život.

– Nismo tušta ni mislili o tom, što kažu, nismo hajili. Kad smo se dogovorili da bi se vinčavali, to je bilo to – sićaje se Šime i Ruža.

Mlada je imala prija svadbe divan u svojoj kući, al se nije dala pokolebat, bila je uvirena u svoju odluku.

– Mater mi je kazala „Curo, dobro razmisli, tamo je puna kuća čeljadi". Nije meni to bio problem, zavolila me je Šimina porodica, a di čeljad nije bisna, nije ni kuća tisna. Posli su stigla dica, sin Grgo i ćerka Jasna, sad imamo i zeta, snaju, unuke, Biljanu, Ivanu i Kristinu. Biljani je 19 godina, Ivana u decembru puni 18, a Kristina je najmanja, iđe u treći razred – otkriva Ruža.

Jedan dan u vezi ne prođe idealno, pa, naravno, nije bilo idealno ni u braku dugom pedeset godina.

– Bilo je svakakog, ko i svugdi, malo svađe, malo zbog pića. Volio sam otić u mijanu, popit, tako je bilo – iskreno divani Šime, al podvlači:

– Važno je da smo obadvoje sačuvali brak!

Sa takim postupkom slaže se i njegova žena.

– Jeste, znao je popit, al sam uvik kazala, on će se istriznit, a ako se pokupim i odem, šta će onda bit. Da ostanu dica brez obadva roditelja? Ne, brak se sačuvo. Jeste, bilo je i rđavi, al i lipi momenata. Ko ostane ovako dugo u braku, zna da drugčije ni ne mož bit.

Šime je radio u varoši, u „Pešćari", ko i na zemlji, dok je Ruža radila poso domaćice, al joj nije bilo strano ni pomoć na njivi.

– Kad bi išla na njivu, vodila sam i dicu, kad su bili veći, da steknu naviku. Uvik smo ji učili da se radit mora, i ćerku i sina. Svedno dal se radi u varoši, u firmi, na selu, na zemlji, svudak je isto, ako oćeš štogod skupit, moraš radit.

Slažu se obadvoje da nisu ni mislili da će doživit da dočekaju „zlatnu svadbu".

– Nije mala stvar doživit 50 godina braka. Mi smo uspili u tom, uspili smo i dicu odranit, niko ne mož upačit prstom i ka-zat štogod rđavo na nji, el na nas kako smo se prema njima po-našali. Dica su uvik bila na pr-vom mistu i da se brak sačuva. Važno nam je bilo da smo svi za-jedno.

Znaju vrlo dobro i Šime i Ruža da se danas ne mož često vidit da brak toliko dugo potraje. Kažu, glav-ni razlog je to što neće da slušaje jedni drugog.

– Ja sam i mojima kazala da u braku mora bit poštivanja i zajedništva. I unukama kažem da, kad nađu srodnu dušu, mora bit međusobnog poštivanja i razumivanja. Biće svađe, cigurno, al to ne znači da oma iđeš mami, kad štogod ne valja. To ne vodi nikud. Moraš bit zajedno i gotovo. Možda će kogod kast da smo zaostanuti, al ja i dalje smatram da je brak svetinja. Danas dica ulaze u bračnu zajednicu kasnije... Pravdaje se da je besparica, da nema posla, da su male plate. Pa ni mi nismo imali ništa, uzeli smo se, radili, stvarali i imanje i porodicu. Danas su mladi navikli da štogod dobiju, a ako nema vile, onda nema ni braka – smatra Ruža, a i Šime ima šta poručit.

– Svi što bi se ženili, el udavali, nek dobro razmisle šta rade. Ako nisu kadri da sačuvaje brak, nek onda ni ne stupaje u njega.

N. S.

SIĆANJE NA KADGODAŠNJE OBIČAJE

Ladan i mokar maj za dobar rod

Stigo nam je maj, najlipši misec u godini. U maju ima najviše zelenila u avliji i nuz put, di se zeleni trava, a na njivama mlado žito. U baščama ima tušta procvatanog cvića, oko salaša cvataje voćke, dračovi, zova i jorgovani. Širi se lip miris na sve strane, pčele zuje u skupljaje med... Tice cvrkuću, laste, ševe, slavuji pivaje, iz njiva se čuju pripelice i fazani, rode klepeću svojim velikim kljunovima, a iz dolova se daleko čulo kreketanje žaba. Sve živo se radovalo proliću.

Sad ni proliće nije ko što je kadgod bilo, a mož se kazat da više i nema prolića. Jedan dan zima, a drugi nan vruće. Ni mirisi se više ne šire ko kadgod, jel se sve poliva sa kojekakim herbicidima i drugim sridstvima koja smrde i guše nadaleko. Tušta puti se trevi da se potruju tice i pčele, a i žabe na kanalu, jel tamo često završi ambalaža od otrova.

Maj je posvećen Blaženoj Divici Mariji, a u maju su i tri ladna sveca Pankracije, Servacije i Bonifacije. Na te dane zna vrime zaladit, a znalo je i mraza bit. Naši su stari znali kazat „Ako je maj ladan, neće svit bit gladan". Zato je i dobro da u maju često pada kiša, a još kako ako padnu đurđevska, spasovska i dovska kiša. Onda bi se zemljoradnici mogli nadat dobrom rodu. Bila je i izreka „Kad u maju često siva, zemljoradnik neka piva". Našim zemljoradnicima nije bilo teško obrađivat zemlju, to su rado privatili čerez kruva svakidašnjeg i borbe za opstanak. Tako su i dicu od malena naučili da dobo ubardaje, da su u seljaka crne ruke, al da je bila pogača.

Bunjevci su vikovima čuvali svoje običaje i sa velikim poštivanjom prinosili na mlađi naraštaj. To njim je pomoglo da opstanu u teškim, pa i ratnim vrimenima. Te običaje su doneli još kad su se doselili u ove krajove. Ima običaja koji su još od paganski vrimena.

Još jedan od ženski poslova

Kad su naši prici počeli mazat kuće i salaše krečom, bili su čisti i spolja i iznutra. Malo po malo, počela se koristit i farba koja se mećala u kreč, pa su svaku sobu, el kujnu mazali drugačijim bojama. Za mazanje je tribala peraja, a svaka žena je znala mazat. Posli su počele i šarat zidove. Prvo šaranje zidova bilo je ovako; prvo bi se malo farbe razmutilio sa mlikom, u tu farbu bi se zamočio vr metlice, pa bi se štrapalo sa tri boje da bude šarenije. Posli su žene smislile drugčije šaranje, u razmućenu farbu bi zamočile smotuljak vune, el krpe, pa bi s tim tapkale po zidu. Za šaranje su posli koristile forme, koje se i danas asniraje, a mogu se kupit na pecama. Forme su napravljene od tvrde artije, na kojima su izrizane kojekake šare, ruže, lišće i tarabice. Forme su primazane firnajskom farbom da budu čvršće. Tavanica bi obično bila mazana u bilo, a ispod su se mećale vodice, al su se vukle plaše u više boja, pa je sve izgledalo ko duga. Ima ko je šaro i tavanicu, umazo bi plavim, a priko tog sunce, misec i zvizde zlatnom i srebrnom farbom, pa je sve izgledalo ko nebo kad se upali lampaš.

Posli su se pravili kalupi za šaranje koji su imali gumene valjkove. To šaranje je bilo brže i jeftinije nego sa formama. Šaranje je bio spor i težak poso, jel se tribalo tušta puti popet i sać doli. Kasnije je bila moda da se lipe tapete na zid, a sad najviše mažu polikolorom, bilom bojom, ko što je i kadgod bilo.

Škulovanje nije bilo svakom dostupno

Kadgod je većina našeg bunjevačkog svita živila na selima i salašima, u okolini varoši. Onda je na svakom salašu bilo više čeljadi neg danas. Znali su i po dva-tri oženjena brata živit zajedno, imali su i više dice i mladeži. Poslušnost i poštivanje stariji je bilo iznad svega. Odnosi izmed muškog i ženskog svita bili su strožiji neg danas. Manja dica su se družila i sigrala zajedno, curice i deranci, a u sridnjem uzrastu mladi su se i dalje sigrali zajedno, al su bili pod velikom pažnjom stariji, da ne bi bilo ružni riči i nepristojnog ponašanja. Kad su cure ulazile u pubertet počele su stasavat, a kad su se pojavile promine na tilu, onda su počele stidljivo izbigavat sigru i druženje s muškom mladeži. Mame bi svoje ćeri uputile u te promine, ko i u misečnicu. O tim stvarima se nije divanilo u škuli, ni u društvu. Cure su se obraćale mami, a mame su imale odgovor na svako njevo pitanje. Kadgod je bio malo više odvojen muški i ženski svit. I u crkvi je bila desna strana za muškarce, a liva za žene. U škuli bi u jednom redu sidili deranci, a u drugom cure. Istako tako je i škulska avlija za sigru bila obaško ženska, a obaško muška. Kadgod je bila muška i ženska gimnazija. Ako bi profesor vidio cure u muškom društvu u kasne sate, mogle su bit isključene iz škule.

Bunjevci su se kadgod manje škulovali neg danas, al je bilo Bunjevaca skoro od svakog zanimanja, učitelja, doktora, advokata, svećenika, indžilira, veterinara, sudija i drugi. Škulovanje je bilo podiljeno na osnovno, sridnje i univerzitete. Muška mladež se obaško zabavljala, pravili su praćke, strele i frule u koje su svirali. Ako je bio kaki kanal blizo, išli bi pecat ribe, držali su golubove letače na koje su gledali gori i zviždukali. Ženska mladež se zabavljala na drugi način. Obično su čitale kake knjige, bunjevačke narodne pripovitke, pismarice, bećarce, šalajdane i groktalice. Pridveče su malo prošetale od jedne do druge drugarice, šalile se i pivale, a kad sunce zađe, vraćale su se kući. Jedna sama cura se nikad nije izdvajala daleko od salaša. U davno vrime škulovanje nije bilo obavezno, pa je bilo oni koji su odustajali od škule.

Oni koji su odustali od škule, morali su radit. Deranci su išli kod veći gazda čuvat svinje i namirivat josag, a cure bi služile kod gazdački čeljadi i veće gospode. Radile su u kujni, kuvale, pekle, spremale sobe i prale košulje ručno, jel onda nije bilo veš-mašina. One su bile poslušne i vridne, a kasnije u životu dobre domaćice, a deranci bireši bi stasali u lipe i vridne momke. Bilo je i slučajova da se gazdina ćer zaljubi u bireša, gazdin ćer u služkinju... Bilo je oni koji su bili bistri i zdravo pametni, al na žalost, siromašni roditelji ji nisu mogli poslat u škule. Oni su privatili život na salašu, zavolili su svoju zemlju, vinograde, voćnjake i sav josag što je bio na salašu, postali su vridni zemljoradnici i dobri domaćini.

Kad bi napunuli osamnajst godina i postali punolitni, onda su se ponovo družili zajedno cure i momci. Cure su dobile prvi nakit od zlata, jel Bunjevke su se kitile samo zlatom. Menđuše i prsten je svakoja imala, a lančić, karpelac i dukate, kako je kome doticalo. Tušta se radilo, radili su i stariji i mlađi, al su zato bili veseli i zdraviji. Sve se to danas prominilo, i ostalo je samo sićanje na kadgodašnje običaje.

A. V. K.

Sveci koji se spominjemo

Svetog Josipa radnika slavimo 1. maja. On je bio zaručnik Blažene Divice Marije. Bio je običan radnik, zanatlija, tesar koji je od svojeg rada zarađivo za život svakidašnji, za kruv, za sebe, ženu Mariju i malog Isusa. Josip je bio pravedan i pobožan mladić, pa mu je zato Bog i povirio svog sina, da se stara za njega dok je na zemlji. Bila je velika čast čuvat sina Božijeg, al i velika odgovornost, žrtva i napor. Blažena Divica Marija je radila kućne poslove, znala je i prest, a starala se za oblačenje, kuvala je, vodila brigu o čistoći. Isus je pomago Svetom Josipu koliko je mogo u tesarskim poslovima, i bio je poslušan.

Prva Josipova briga je bila, kad su on i Marija išli u Betlem na popis stanovnika, momenat kad se Marija tribala porodit. Josip je luto po varoši da nađe smištaj i misto di će se njegova žena porodit, al uzalud, nije našo mista. Kasnije, kad je Irod tio ubit Isusa, anđo je javio Josipu da uzme Mariju, pa da zajedno biže u Egipat. Sveti Josip je zaštitnik umirući i njemu se molimo za srićnu smrt.

Trećeg maja se spominjemo Filipa i Jakova, Isusovi apostola. Blaženog Leopolda Bogdana Mandića se spominjemo 12. maja. Pankracija mučenika se spominjemo 11. maja, Servacija biskupa 12. maja, a Bonifacija mučenika 13. maja. Maja 16. se spominjemo Svetog Ivana Nepomuka mučenika. Pobožni roditelji su ga molitvom od Boga isprosili, posto je svećenik i ispovidnik. Jedan bezbožni kralj je želio doznat kraljičinu ispovid, pa je obećo Svetom Ivanu čas i slavu, al uzalud. Sveti Ivan nije tio odat tajnu svete ispovidi, ni po cinu svojeg života.

Svetog Paskala se spominjemo 17. maja. On je bio sin siroti, pobožni roditelja, a ditinjstvo i ranu mladost je provo u polju, čuvajuć ovce. Kasnije je očo u samostan i posto redovnik.

Spasovo, Uzašašće, slavimo 25. maja, četrdeseti dan posli Uskrsa. Isus je očo na Maslinsku goru sa svojim apostolima i tamo se isprid nji uzdigo u nebo. Apostoli su se ražalostili i gledali za njim, sve dog ga oblak nije zaklonio. Odjedared su vidili dva anđela koji su njim kazali (DJ 11.12) „Ljudi Galilejci, zašto stojite i gledate u nebo? Ovaj Isus koji se uzdigo u nebo, opet će doć na svršetku svita, isto tako ko što ste vidili da uzlazi".

A. V. K.

BUNJEVAČKA ZDILA

Čorba i pečenje

Jagnjeća kisela čorba

Jagnjeće iznutrice, bila i crna džigerica, srce, bubriki i slizina
2 šargaripe
1 peršin
1/2 celera
1 glavica crnog luka
1 žumanjce
1/2 čaše kisele pavlake
sok od 1 limuna
začin „C"
malo peršinovog lista

Iznutrice isić na manje komade, nalit 3 litre vode, pa metnit da se kuva. Kad provre, dodat luk i očišćen i isičen zeleniš, pa kuvat na laganoj vatri. U zdilu razmutit pavlaku, žumanjce i sok od limuna, a na to livat kuvanu čorbu i stalno mišat da se sjedini. Odozgor posut sitno sickanim peršinovim listom.

Jagnjeće pečenje

polak jagnjeta
2 deci ulja
vegeta
2 češnja bilog luka

Jagnjetinu natrljat vegetom i usitnjenim lukom, pa ostavit da odstoji 2 sata. Zatim metnit u tepciju, pa polit uljom, u tepciju nalit deci vode, pokrit folijom i metnit da se peče oko 2 sata.

Onda skinit foliju, a meso još ostavit u lerni da malo porumeni.

Nuz pečenje služit zelenu salatu.

Šam rolne

3 jajeta
2 biljanca
2,5 deci mlika
malo soli
1/2 praška za pecivo
brašna koliko zavati
2 kašike masti

Zakuvat mekano tisto, ko za rizance. Kad se odmori, razvit u jupiku, pa je triput primazivat mašćom i prisavijat. Razvit tanko, ko za rizance. Sić trake, pa namotat na štapiće, drvene, el od kuružne, pa slagat u tepciju i peć.

Umutit 5 biljanaca, skuvat sirup od 30 deka šećera, sa malo vode, pa salit na umućeno biljance i dobro izmišat. Iz pečeni kolača izvadit štapiće, pa ji punit s biljancima, slagat na plitak pladanj, pa posut pra šećerom. **A. V. K.**

ODUVIK JE POSTOJALA SNAŽNA VEZA IZMED NARODA I SVEŠTENSTVA

Franjevci – prvi duhovnici bački Bunjevaca

Vrirski život bački Bunjevaca u 17. i 18. viku bio je snažno vezan za pastirski rad franjevačkog reda, posebno fratara provincije „Bosne Srebrene". Od vrimena prvi bunjevački seoba u Bačku, početkom 17. vika, franjevci su priuzeli dušebrižništvo nad doseljenim stanovništvom, čiji su pastiri bili i ranije, u predelima u kojima su Bunjevci živili prija doseljenja u Bačku.

Povećan broj katolički virnika južnoslovenskog porikla bio je razlog da **Šimun Ivan Matković**, kadgodašnji bosanski franjevac i dugogodišnji misionar u Južnoj Ugarskoj, zatraži 1612. g. od **pape Pavla V** da u Ugarsku, odnosno u turske pokrajine u kojima se divani jezik *Dalmata*, pošalje misiju sa nikoliko sabraće koja divane ovaj jezik. Molbi je udovoljeno i poslat je isusovac **Bartol Kašić**. U svom izvištaju iz juna 1613. g. Kašić piše i o positi Bačkoj, pa navodi da su, prišavši Dunav kod Bukina, sustrili **fra Matiju**, koji je obalazio ove krajove, od sela do sela, brez ikakog plana el uputstva viši crkveni vlasti, ko i da su, idući od Bača, vidili usput 10 do 12 zdravo ruinirani katolički crkava, a u Somboru su zatekli svega pet el šest katolički kuća. Deceniju kasnije, 1622. godine, Šimun Matković je zatražio da bude potvrđen za župnika *u župi Bunjevci (la parochia detta Bunievzi)*, na prostoru Kaločke nadbiskupije (tada samo formalno nadležne za cilo područje Bačke). Kako župa Bunjevci nije potvrđena pod tim imenom, njegov dopis tribalo bi svatit ko molbu za župnim radom u mistima koja su prithodni godina naselili Bunjevci, u koja su spadali Sombor, Baja i Bajmok sa okolinom. Od 1625. do 1629. g. u Bačkoj je o katolicima brinio bosanski franjevac **fra Pavo Papić**, a 1629. g. naslidio ga je dubrovački franjevac **fra Kliment**. Od 1633. g. dušebrižništvo nad bačkim Bunjevcima i Šokcima (koji je ode tada bilo oko 4.000 u 30 naselja) priuzimaje bosanski franjevci iz samostana u Olovu. Oni će ode biti jedini pastiri tokom naredni polak vika (beogradski biskup **Mazareki** piše 1634. g. kako je Sombor posto *leglo fratara lutalica*).

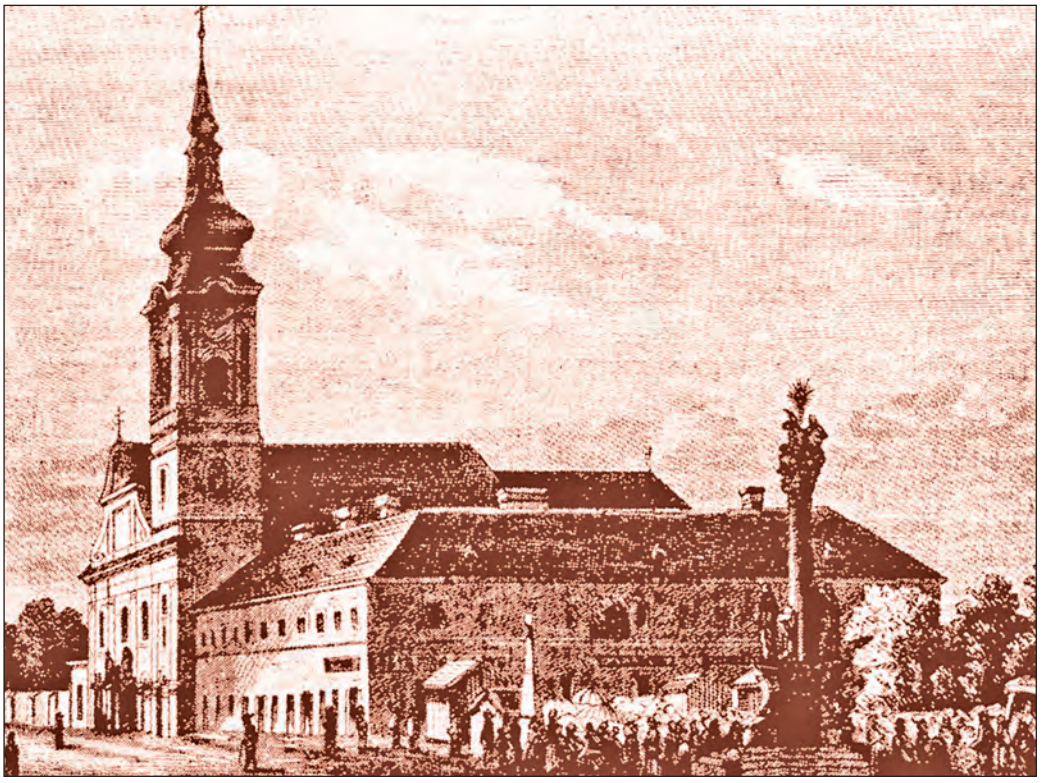

Franjevački samostan u Somboru

Godine 1647. za beogradskog biskupa (koji je bio nadležan i za područje Bačke) imenovan je bosanski franjevac **Marin Ibrišimović**. On 1649. g. obalazi bunjevačka i šokačka naselja u Bačkoj (Segedin, Bajmok, Jankovac, Miljkut, Santovo, Sombor, Bač i Bukin), di u tamošnjim crkvama el kapelicama krizma virnike ti i okolni naselja. O Bunjevcima u okolini današnje Subotice, od polovine 17. veka, brinu franjevci iz samostana u Segedinu, koji je pripado mađarskom redu Prisvetog Spasitelja, med kojima već tada ima franjevački propovidnika *Dalmata* (Bunjevaca el Šokaca). Slideći beogradski biskup, bosanski franjevac **Matija Benlić**, obalazi 1653. g. Bačku i krizma virnike u naseljima sa bunjevačkim stanovništvom (Sombor, Gara, Jankovac i Bajmok), a opisiva i lipe, velike i nove drvene katoličke crkve, sagrađene u Jankovcu i izmed Bajmoka i Đurđina, *zafaljujuć upornosti i marljivosti franjevaca*. Biskup Benlić navodi da u Bačkoj ima oko 6.000 katolički virnika, o kojima, uprkos stalnim opasnostima od Turaka, brinu četvorica franjevaca iz samostana u Olovu. Godine 1664. o katoličkom bačkom stanovništvu brinilo je šest franjevaca iz olovskog samostana. Njima je te godine velike muke zadala tatarska vojska koja je boravila oko Sombora. Godine 1668. bunjevački prvaci iz Baje, Gare, Bajmoka i Som-

bora žalili su se **papi Klimentu IX** na postupke **fra Mije Radnića**, mladog i obrazovanog gvardijana olovskog samostana (pismo je pisano bosančicom i narodnim jezikom ovdašnji Bunjevaca), a 1677. g. bunjevački prvaci, okupljeni u Somboru, pišu pismo zafalnosti **papi Inoćentiju XI** zbog imenovanja bosanskog franjevca **Matije Brnjakovića** za beogradskog biskupa. Tada je broj katolički virnika u Bačkoj već prilazio 13.000 duša – u najvećem broju Bunjevaca i Šokaca, nuz veoma mali broj Mađara. Početkom 1680. g. biskup Brnjaković boravi u Somboru, odkaleg imenuje franjevca **Tomaša Vojnića** za župnika u bunjevačkom naselju Ludoš kraj Subotice.

Kod somborski Bunjevaca dugo se održalo pridanje o franjevcima koji su ode bili u tursko vrime, pa župnik **Matija Slatković**, u svom zapisu o prošlosti Sombora, napisanom 1805. godine, piše da su *prema pridanju i kazivanju unuka, zajedno sa hrišćanima iz Bosne, u običnoj narodnoj nošnji došli i franjevci, koji su, zatim, brez ikaki svešteni oznaka i odiće, podučavali narod osnovama i tajnama hrišćanstva.* Profesor i upravnik somborske Preparandije **Nikola Đ. Vukićević** biluži pridanje *o nekoliko fratrova bosanskih, koji su svoju crkvu najpre u sredini predela Gradine, a posle u predgrađu Selenči imali. Franciškani ovi išli su u narodnom odelu i poučavali su ljude idući od kuće do kuće i od stana do stana, a nedeljom posle podne dolazili su na sastanke, gde se kolo igralo, i tu su ljude savetovali i učili Bogu se moliti.* Fra Bona Mihaljević piše da su katolički virnici (a drugi osim Bunjevaca tada u Somboru nije bilo), prid kraj turske vladavine, imali izvan *šanca* crkvicu posvećenu sv. Franji, brez tornja i zvona, a građenu od pruća i oblipljenu blatom, u kojoj su franjevci *vršili bogosluženje, propovidali, dilili sakramente i održavali hrišćanski narod u katoličkoj viri, sa stravom i drćanjem, izlažuć opasnosti svoje živote.* Tek posli

Franjevački samostan u Subotici

odlaska Turaka, franjevci su nabavili zvono koje su postavili na hrastov stub isprid crkvice.

Nakon oslobođenja Bačke od Turaka i doseljavanja do tada najvećeg broja Bunjevaca, koje su, u lito 1687. godine, pridvodili **Đuro Vidaković** i **Dujo Marković**, ko i *18 franciškana* (franjevaca), na čelu sa **fra Anđelkom Šarčevićom**, u najvećim bačkim naseljima sa bunjevačkim stanovništvom otvorene su prve stalne franjevačke rezidencije provincije Bosne Srebrene, pa podatak iz 1692. g. biluži rezidenciju Sv. Antuna Padovanskog u Baji, Sv. Franje u Somboru i Sv. Blagovesti u Subotici. Sve one su u svojim naseljima (kao i u okolnim bunjevačkim selima) imale i župnu nadležnost. Rezidencije će bit aktivne do **Rakocijeve** bune (1703-1711), kada će franjevci, sa ovdašnjim narodom, privrimeno izbić u Srem i Slavoniju.

Posli Rakocijeve bune biće obnovljen rad franjevački rezidencija u ova tri naselja, al će Kaločka biskupija, vrimenom, oduzimat župne nadležnosti franjevcima. Franjevačka rezidencija u Baji već 1719. g. ima status samostana, sa župnom nadležnosti nad bunjevačkim, al ne i nad mađarskim i nemačkim stanovnicima Baje. Župna nadležnost franjevaca nad bajskim Bunjevcima trajaće sve do 1781. godine, kad će *ilirska* parohija konačno bit pripojena mađarskoj (od tog vrimena broj Bunjevaca u Baji počinje da opada). Franjevački samostan u Baji je opsto, al u njemu više nije bilo *ilirski* franjevaca i propovidnika.

I obnovljena rezidencija u Subotici više neće bit pod nadleštvom franjevačke provincije Bosne Srebrene, već mađarske provincije Prisvetog Spasitelja i njezinog samostana u Segedinu. U Subotici je, unutar kadgodašnje turske tvrđave, 1730. g. počela izgradnja nove crkve Sv. Mihovila, koja je posvećena 1736. godine, a nuz crkvu je sagrađeno i zdanje franjevačkog samostana. Subotički Bunjevci su pridstavljali većinu u varoši i varoškoj upravi, al su 1759. g. imali svega pet franjevački *ilirski* propovidnika, što je bilo nedovoljno za velik broj virnika, pa su tražili da se broj propovidnika poveća, što je i učinjeno, al je povećavan i broj mađarski propovidnika, pa se subotička varoška uprava 1762. g. žalila provincijalu da se crkvena služba i propovidi obavljaje na mađarskom, mada je broj Mađara u varoši višestruko manji od bunjevačkog življa, *koje jedva da dobija pouku na svom maternjem jeziku.* Subotičkim franjevcima je 1773. g. oduzeta župa i pridata je biskupskom sveštenstvu, a pristala je i nadležnost franjevaca u okolnim župnim ispostavama.

I somborska franjevačka rezidencija obnovila je svoj rad 1711. godine, a izmed 1717. i 1719. g. franjevci su, nuz pomoć ovdašnji virnika Bunjevaca, podigli prvu crkvu, sa dva drvena tornja, ko i omanje zdanje svoje rezidencije, na čijem će mistu, izmed 1743. i 1749. godine, bit izgrađeno novo barokno zdanje, koje će od 1750. g. dobit status samostana Sv. Trojstva. Nuz njega će, izmed 1752. i 1768. godine, bit podignuta velika i lipa crkva Sv. Trojstva. Franjevci, koji su sa somborskim graničarima išli u ratove i bili već duže od jednog vika neraskidivo vezani za virski život somborski Bunjevaca, otvorili su u Somboru osnovne i sridnje škule, te filozofsko i bogoslovsko učilište. Uprkos protivljenju većine bunjevački prvaka unutar somborskog Magistrata, ko i bunjevački virnika, koji su tad činili četri petine od ukupnog broja katolički virnika u varoši, franjevcima je 1781. g. oduzeta župna nadležnost, a posli posite austrijskog cara Josipa II, u lito 1786. godine, raspušten je somborski franjevački samostan.

Time su, do kraja 18. veka, posli 150 godina kontinuiteta, prikinute neposridne veze bački Bunjevaca s franjevcima svog jezika, a otvorena je mogućnost da kroz crkveni život počne isprva njeva tiha, a zatim sve vidljivija mađarizacija. Prisustvo franjevaca, ko narodnog sveštenstva, zavitovanog na siromaštvo, čistoću i poslušnost, bilo je od prisudnog značaja za očuvanje duhovne i etničke pripadnosti bački Bunjevaca u 17. i 18. veku. Vezanost naroda za svoje duhovnike nije bila utemeljena samo na istorodnosti i maternjem jeziku (mada je i ta dimenzija bila snažna), već i u stalnom zajedništvu kroz istorijska iskušenja i nedaće, u potpunoj danonoćnoj posvećenosti franjevaca pastvi i svom monaškom redu, njevom staranju i brigi za elementarno prosvećivanje tog naroda, za njegovu egzistenciju i integritet u tuđinskom okruženju.

Milan Stepanović

OKO KOPRIVE UVIK POSTOJE DILEME

Korov, el likovita biljka

Kopriva (Urtica dioica) - obična kopriva, pitoma kopriva, pasja kupina, žara, žarulja. To je zelena biljka koja može narast i do 1,5 metar visine. Listovi su joj nasuprotni obliku srca, i sa nazubljenim ivicama. Prikriveni sitnim iglicama koje u dodiru sa kožom ispuštaje sok koji izaziva peckanje, žarenje. Cvat je zelene boje i raspoređen u paru. Kopriva raste na svim vrstama zemljišta, zapuštanom zemljištu i nuz putove.

Cila biljka je likovita. Kopriva ima veoma neprijatan miris i pomalo je neprijatnog ukusa. Cvata od jula do jeseni, a sazrivanje sjemena je u jesen. Sakuplja se od ranog proljeća do kasne jeseni. Sadrži gvožđe, magnezijum, kalijum, silicijumovu kiselina, kalcijum i fosfor. Ona, takođe, sadrži biljne hormone koji su veoma dobri za održavanje nivoa šećera u krvi. Sadrži važan enzim sekretin, taninsku kiselinu, skrob, galusovu kiselinu, i vitamin A. Takozvani otrov koprive sa kojim smo se svi veoma neprijatno upoznali nije mravlja kiselina, kako se do nedavno mislilo, neg je sastavljen od histaminu slični i dilotvorni supstanci. Brez obzira na sve nabrojano, kopriva još uvik nije do kraja ispitana.

U staroj germanskoj mitologiji kopriva je bila simbol boga munje, čiji bljesak takođe pali i žari. Kopriva igra veliku ulogu u narodnim virovanjima, pa je meću na, el u ognjište prid oluju, da ne bi grom udario u kuću.

U staro doba dodavali su koprivu u „ljubavni" napitak. Staronemački botaničari su joj pripisivali najveću likovitost, a **Albrecht Direr**, nemački slikar, je toliko cinio likovitost koprive da je nasliko sliku na kojoj anđo nosi koprivu ka nebeskom pristolu.

Kopriva je jedna od najlikovitiji biljaka, a najčešće se koriste list i koren koprive. Koristi se za pročišćavanje krvi, pojačavanje izlučivanja, za probleme sa prostatom, za čišćenje bubrega, za čir u želucu i dvanaestopalačnom crivu, za probleme sa jetrom, za probleme sa žučnom kesom, za probleme sa slezenom, za probleme sa gušom, za probleme sa gihtom, za probleme sa reumom, za probleme sa neuralgijom, za probleme sa neurozom, za probleme sa anemijom, za probleme sa hipertenzijom, za probleme sa hipotenzijom, za probleme sa dijabetesom, za probleme sa gojaznošću, za probleme sa mršavošću, za probleme sa kožnim bolestima, za probleme sa kosom, za probleme sa noktima, za probleme sa zubima, za probleme sa desnima, za probleme sa ustima, za probleme sa grlom, za probleme sa nosom, za probleme sa ušima, za probleme sa očima, za probleme sa mozgom, za probleme sa živcima, za probleme sa mišićima, za probleme sa kostima, za probleme sa zglobovima, za probleme sa kičmom, za probleme sa grudnim košem, za probleme sa plućima, za probleme sa srcem, za probleme sa krvnim sudovima, za probleme sa limfnim sudovima, za probleme sa slezenom, za probleme sa jetrom, za probleme sa žučnom kesom, za probleme sa želucem, za probleme sa crevima, za probleme sa debelim crevom, za probleme sa slepim crevom, za probleme sa rektumom, za probleme sa análnim otvorom, za probleme sa bubrezima, za probleme sa mokraćnim mehurom, za probleme sa mokraćnom cevi, za probleme sa polnim organima, za probleme sa jajnicima, za probleme sa maternicom, za probleme sa vaginom, za probleme sa penisom, za probleme sa testisima, za probleme sa prostatom, za probleme sa limfnim čvor

vanja tečnosti iz organizma, zbog čega je našla primenu u slidećim oboljenjima – ekcem, glavobolja, reumatizam, giht, artritis, detoksikacija organizma... Zdravo je dobra za čišćenje jetre kod razni oboljenja jetre, žući, slezine, bubrega... Zafaljujuć svom svojstvu da pročišćava krv i vraća snagu, koristi se u kuri od misec dana radi pročišćavanja organizma, dvared godišnje, u jesen i u proliće.

Kopriva je bogata gvožđom, pa se koristi kod anemije, nedostatka gvožđa u organizmu. Ona jača krv. pa se koristi kod malokrvnosti, nedostatka gvožđa, brzog umaranja. Koristi se kod katara želuca, oboljenja disajni organa, želudačni čirova, čira na dvanaestopalačnom crivu, plućni oboljenja. Veoma je korisna u ličenju prostate i bolesti prostate, pošto sadrži komponente koje regulišu nivo slobodni androgena (muški polni hormon), povećava se metabolizam u otečenom tkivu prostate i eliminiše se zastoj tečnosti i otvaraju suženi mokraćni putevi.

Koristi se kod opadanja kose, kod peruti u vidu šampona i tinkture, zbog postojanja silicijumove kiseline koja je neophodna i glavna u izgradnji kože i kose. Zbog ovog se koristi i kod razni kožni oboljenja – ekcema, peruti, herpesa, akni, gljivica, lišajeva. Kod gihta i reumatizma se koristi u vidu kupki, tako što se 20 deka koprive stavi u kupku. Kopriva izlučiva mokraćnu kiselinu iz organizma.

Smatra se da kod oboljenja koštano-zglobnog sistema deluje protivupalno i protiv bolova. Zafaljujuć prisustvu kvarcetina ona stabiliše mastocite (ćelije zadužene za alergijske simptome), spričava oslobađanje histamina kod alergijski reakcija.

Osobe sklone alergijama tribaje je pit ko vodu bar misec dana – jednu šaku friško mladi listova koprive metnit u 2 litre ladne vode, puštit da proključa, skinit sa vatre, poklopit, posli 15 minuta procidit i pit tokom dana umisto vode.

Eva Kovač Pečkai

RUČNO PRORIĐIVANJE PLODOVA JABUKE I BRISKE

Kvalitetniji plodovi

Proriđivanje cvatova i plodova je važna pomotehnička mira koja triba da se primenjiva redovno u voćnim zasadima, a naročito u savrimenoj intenzivnoj proizvodnji jabuke i briske. Velik broj sorti jabuke karakteriše se obilnim cvatanjem što za poslidicu ima velik broj zametnuti plodova. Privelik broj plodova na stablu odražava se na loš kvalitet plodova i formiranje manjeg broja cvatni pupoljaka za narednu godinu. Kod niki sorti jabuke je česta pojava da stabla u pojedinim godinama rađaju obilno, a potom u pojedinim godinama daju veoma mali rod. U godinama sa visokim prinosima raste udio druge i treće u odnosu na prvu klasu jabuka. Dakle, povećanjom količine roda uglavnom dobijemo povećanu količinu robe slabijeg kvaliteta i samim tim tržišne vridnosti. Pravilnom rezidbom se uspostavlja ravnoteža izmed rasta i rodnosti, ipak i nuz pravilno izvedene rezidbe često se mora primenit i proriđivanje plodova. Da bi stabla umireno rađala, svake godine neophodno je obavit proriđivanje plodova. Ovom pomotehničkom mirom dobijaje se kvalitetniji plodovi, otklanja alternativno rađanje, olakšava berba i ostvariva znatno bolji finansijski rezultat. Na manjim površinama i kad je u pitanju manji broj stabala, ova mira se izvodi ručno, a na većim površinama primenjiva se hemijsko proriđivanje plodova.

Proriđivanje plodova mož se obavljat ručno, pri čemu u gronji triba ostavit samo po jedan plod. Još bolje je uklanjat čitave gronje, jel su na mladarima, u čijoj se blizini ne razvijaje plodovi, bolji uslovi za razvoj rodni pupoljaka. U tom slučaju u priostalim gronjama ostavljaje se po 2-3 ploda. Ručno proriđivanje plodova jabuke je

operacija koja se izvodi u drugoj polovini maja i početkom juna nakon „junskog opadanja plodova". Cilj ove operacije je postizanje boljeg kvaliteta i krupnoće plodova i samim tim povećanje tržišne vridnosti. Izvođenje ove operacije zahtiva tušta radne snage. Međutim, ako se ima u vidu činjenica da se na taj način u berbi povećava udio plodova prve klase sa 50% na čak 90%, jasno je da je ova operacija ekonomski opravdana i isplativa. Ručnim proriđivanjem plodova se ostavlja na stablu u zavisnosti od sorte i podloge onoliko plodova koliko neće ugrozit normalan porast letorasta i istovrimeno obezbidit dobar kvalitet plodova. Prilikom ručnog proriđivanja jabuke u gronjama se ostavlja dva do tri ploda. U zasadima koji su u punom rodu, ostavlja se, u zavisnosti od sorte i gustine sadnje, od 90 do 180 plodova po stablu. U savrimenim intenzivnim zasadima sa gustom sadnjom se u punom rodu ostavlja 50 do 100 plodova po stablu. Prilikom proriđivanja prvo se uklanjaje slabo oplođeni plodovi, plodovi zaostali u porastu, plodovi sa rđastom prevlakom i plodovi sa bilo kakim oštećenjom /bolesti, insekti, grad.../

Prvo proriđivanje plodova briske se sprovodi kad plodovi dostignu razvijenost sitnog ora. Do tog momenta dolazi do prirodnog opadanja svi plodova koji nisu pravilno zametnuti. Prilikom proriđivanja prvo se izbacuju plodovi blizanci, oštećeni, zaostali u porastu i plodovi sa zasenjeni mista. Na umireno razvijenim mišovitim grančicama se ostavljaju 3-4 razvijena ploda, a na dužim mišovitim grančicama 5-6 plodova koji su izloženi svitlosti. Praktikuje se da se prilikom proriđivanja plodova briske ostavljaje plodovi na razmaku šake, al je bolje proriđivat plodove na osnovu njevog kvaliteta i same grančice na kojoj se nalaze plodovi. Za sada se briska proriđiva samo ručno. Drugo korektivno proriđivanje sprovodi se prija otvrdnjavanja koštice. Posli otvrdnjavanja koštice, proriđivanje plodova ne podstiče njevu krupnoću.

Nikola Ostrogonac
dipl.ing zaštite bilja

NAUKA SE TRUDI DA OTKRIJE RIŠENJE ZA EKOLOŠKE PROBLEME

Reaktorom protiv zagađenja okeana

Nebrojene tone plastičnog otpada plutaju okeanima svita iz dana u dan, problem koji dosad nije nalazio svoj odgovor. Rišenje je na vidiku, jel su brodski kapetan sa višedecenijskim iskustvom i organski hemičar udružili iskustvo i znanje kako bi rišili ovaj problem. Njeva ideja je da plastični otpad pritvaraje u gorivo. Ovaj prototip reaktora za priradu plastike na bazi poliestera prikazan je premijerno aprila ove godine na nacionalnom sastanku Američkog hemijskog društva (ACS).

Provodeći svoj radni vik na velikoj vodi kapetan **Džejms Holms** susrićo se sa sve više i više plastičnog otpada. Jednom prilikom, nadomak manjeg ostrva kod Paname, uočio je veliku količinu ovakog otpada kako pluta duž obale ostrva, pomislio je ako bi štogod mogo uradit da se to promini – svakako bi to tribo uradit.

Al, to nije mogo sam, zato se udružio sa **Svaminatom Rameš**om, hemičarom koji je 23 godine radio u kompaniji BASF. Rameš se i sam zainteresovo za ovu problematiku, a kad mu je Holms pridstavio svoju zabrinutost u vezi plastičnog otpada na okeanima, znali su da timskim radom jedino mogu doć do konkretnog rišenja – što su i uradili.

Usavršili su tehnologiju prirade plastike na bazi poliestera koja za finalni proizvod nudi upotribljivo dizel gorivo, koje je dovoljno dobro da se mož slobodno puštit u prodaju. Rameš, ko iskusni hemičar zadužen za inovacije u kompaniji BASF, sića se da su raniji pokušaji da se ovaka tehnologija razvije prošli neslavno. Ne zato što su ostali nemogući, već što je sam proces konverzije otpada u gorivo košto više nego ono što se dobija.

O svojem zalaganju na ovom projektu, Rameš kaže:

– Razvijeni sistem nam omogućuje pirolizu, što ovaj reaktor čini ekološki prihvatljivijim zbog redukovane emisije štetni gasova. Sistem takođe jednako dobro radi i sa malim količinama otpada, ali mož radit i po deset sati dnevno ako ima potribe. Sve to stane u kontejner dužine 6 metara, što nije veliki teret za prosičan kamion.

Naredni korak dvojice saradnika na ovom ekološkom projektu biće prezentacija konstruisanog reaktora u varoši Santa Kruz, u Kaliforniji. Tamo su lokalne vlasti živo zainteresovane da vide u praksi koje su mogućnosti ove novotarije koja zasad deluje obećavajuće. Santa Kruz bi imprelemntacijom ovi pričistača na svojim brodovima ne samo umanjio problem otpada na priobalju Kalifornije, već bi u značajnoj miri redukovo potribu za nabavkom dizel goriva, koje se mož dobit i na ovaj način.

– Budemo li uspili da animiramo ljude da koriste ovaj reaktor i ako se ispostavi da je svudan doprino umanjenju prisustva plastičnog otpada, a u isto vrime proporcionalno povećo nezavisnost u nabavki dizel goriva, onda je ova priča uspila – kazo je Rameš.

Put do takog uspiha je po onom što je do sad reaktor uradio čini se siguran, međutim dosta zavisi od tog kako će ova tehnologija bit privaćena van SAD. Ono što je sigurno je da su okeani dobili šansu da budu čistiji, a da pritom i ljudi, iako često nesavesni prema prirodi, takođe imaje određenu korist od procesa uklanjanja plastičnog otpada. Iako je čist okean najveća blagodet kojoj se svakako mora težit zbog budući generacija.

T. K. M.

OTVORENA SEZONA NA HIPODROMU

Slidi „Fliger derbi”

Trkačkim danom koji je nosio naziv „Otvaranje sezone” otpočela su dešavanja u konjičkom kasačkom sportu u organizaciji Konjičkog kluba „Bačka”, a bila je ovo ujedno i prva takmičarska trka med kasačima u Srbiji.

Organizatori iz KK „Bačka” pripravili su osam kasački tačaka, sve su bile na 1.700 metara, nuz autostart. U najzanimljivijom trci, sedmoj po redu, takozvanoj brzoj partiji, pobidu je odno prošlogodišnji pobidnik subotičke Dužijance, grlo **Rincope Jet**, sa vozačem **Goranom Zolnaijem**. Zabiluženo vrime od 1:15,4 min/km bilo je i najbolje tokom premijernog dana u Subotici.

U divanu sa **Miodragom Zagorcom,** pridsidnikom KK Bačka, saznajemo da je plan da se u ovoj godini održi devet trkački dana, a u zavisnosti od sridstava moždar još i jedan.

– Nakon Otvaranja sezone nastavljamo 28. maja kada je na programu Fliger derbi, potom, 25. juna, sledi treći trkački dan – Subotička milja a 29. i 30. jula ponovo imamo Dužijancu u dva dana. U subotu će, kako je to i običaj, nastupiti konji sa manjom zaradom, dok je nedelja rezervisana za krem kasačkog sporta. U avgustu za sada nećemo imati trkački dan u Subotici, drugi klubovi imaju svoje trke, pa da se ne dupliramo, a šesto okupljanje je 10. seotembra kada je Šampionat trogodaca. Šampionat dvogodaca i Trku Grada Subotice organizujemo 8. oktobra, osmi trkački dan je 29. oktobra, a deveti 5. novembra.

S a devet trkački dana Konjički klub „Bačka” i subotički Hipodrom će i ove sezone bit centar ka-sačkog sporta u Srbiji.

– Potrudili smo se da pripremimo sve uslove, na stazu je nakon prošle sezone navučen još jedan sloj rizle, i spremni dočekujemo prve nastupe. Zima je bila duga, malo je i sezona počela kasnije, tako da su svi jedva čekali da trke krenu – dodaje Zagorac.

Naredni trkački dan zakazan je za 28. maj, a tada je na programu „Fliger derbi”. **N. S.**

REZULTATI PRVOG KASAČKOG DANA

Rezultati, prva kasačka trka: Syria AT (D. Katanić) 1:18,1, Arsene Lupin (J. Popin) 1:18,5, Angone Love (J. Vujović) 1:19,1, Meresz (B. Mukić) 1:20,2, druga kasačka trka: Barbados AT (D. Katanić) 1:21,2, Amar Bharati (M. Pantić) 1:21,4, Fantast BO (M. Gajić) 1:23,1, Pusi S (R. Seke) 1:23,4, treća kasačka trka: Iago d Amore (B. Mukić) 1:17,9, Nika Boko (P. Knekt) 1:18,2, Felina (N. File) 1:20,5, Fatima BO (M. Gajić) 1:20,8, četvrta kasačka trka: Isaac Newton AT (D. Karan) 1:18,0, Destiny SG (S. Peić Tukuljac) 1:18,6, Dea Celeste (B. Milodanović) 1:18,8, Elita BM (Z. Petrović) 1:19,8, peta kasačka trka: Ramon Starlight (M. Pantić) 1:17,2, Dolar F (B. Kečenović) 1:18,3, Sanrio (N. Mašić) 1:17,6, Herkul (G. Zolnaji) 1:18,3, šesta kasačka trka: Ironwill (D. Petrović) 1:15,9, Serial Killer NP (B. Kečenović) 1:16,0, Pitta Jet (A. Vereb) 1:16,5, Nadir Three (A. Horvatski) 1:16,8, sedma kasačka trka: Rincope Jet (G. Zolnaji) 1:15,4, Usselle du Loir (D. Katanić) 1:15,6, Grumetti (B. Mukić) 1:16,1, Petit Four Spin (D. Petrović) 1:16,6, osma kasačka trka: Solvalla (Z. Petrović) 1:18,5, Dexter IT (I. Vukov) 1:18,9, Bellissima (B. Mukić) 1:19,3, Dorin Up (I. Tumbas Loketić) 1:19,6.

ODRŽAN TRADICIONALNI SUSRIT FUDBALSKI VETERANA U ĐURĐINU

Nastavljaje i naredne godine

Po već dobro poznatoj tradiciji, u utorak, 2. maja, u Đurđinu je održan sastanak veterana Fudbalskog kluba „Đurđin”. Velik broj kadgodašnji asova fudbala ovog mista skupio se na još jedno odmiravanje snaga, al i druženje. Bila je to prilika da se evociraje uspomine iz vrimena dok su svi još bili aktivni fudbaleri, na vrime veteranskog staža, al i da se site **Lojzije Korponaića Joke**, po kojem ovo okupljanje već 10 godina i nosi ime. Naime, prošlo je deset godina od kako je ovaj vridan sportski radnik Đurđina više nije med svojim fudbalerima.

Ekipe su bile podiljene u „plavi” i „žuti” tabor, a rezultat je na kraju bio 5:5. Golove za „plave” postigli su **Mutić** 2, **Burger**, **Horvat** i **D. Skenderović**, a za „žute” **N. Vojnić** 2, **Stipić**, **Stantić** i **Mišel**.

„Plavi”: **Boban Balać, Obrad Vidaković, Rade Madžarević, Zoran Tanasić, Ivan Ezveđ, Davor Skenderović, Saša Vuković, Branko Neorčić, Tomo Burger, Slavoljub Mutić, Nedeljko Horvat, Dežika Šomođi, Stipan Elek** i **Zoran Nikolić**.

„Žuti”: **Ivan Vojnić, Nebojša Vojnić, Mišel, Dragan Madžarević, Zlatko Vuković, Željko Stipić, Marin Stantić, Bilbija, Mićo Marčeta, Obren Borenović, Mirko Bajić, Ivan Balažević, Ivan Stamenković, Jovo Bajkin** i **Mladen Vidaković.**

Sudili su **Boban Petrović** i **Darko Skenderović**, komesar je bio **Ivica Stantić**, a delegat i izveštač **Dragutin Korponaić**. „Treće poluvrime” nastavljeno je u kafani „Inat” kod **Milana Markovića**. **N. S.**

Horoskop za maj

Poso: Daćete svoj maksimum od sebe da se realizuju ciljovi koje su vam drugi zacrtali jer ne želite ostavit loš utisak, iako vam sama svrha rada malo znači. Iznad svega želite zadržat status pouzdane osobe.
Ljubav: Radite sebi na štetu kad potencirate rasprave u kojima obično ne izlazite ko pobidnik već se branite ćutanjom.
Zdravlje: Manji problemi s digestivnim traktom.

Poso: Manjak energije koji je primetan u poslidnje vrime pokušavate obnovit motivacijom koja će dat rezultate, al vam mož pokvarit sliku koju o sebi ostavljate u očima drugi ljudi. Razmislite o smislu take strategije.
Ljubav: Potrudite se da harmonija koju ste izgradili ne bude štogod na kratke staze jel nepotribne turbulencije brzo dođu ko zamina.
Zdravlje: Unosite više voća i povrća u ishranu.

Poso: Vodite računa da vam obaveze ne postanu sekundarna briga, jel prioriteti koje ste ranije definisali donose rezultate, sve ostalo je neizvesno i mož negativno uticak na vašu produktivnost na duži rok.
Ljubav: Upotpunite svoju vezu tamo di manjka umisto da dižete ruke, malo stvari i situacija postaju bolje lakšim rišenja, jel ona nužno nisu i ispravna.
Zdravlje: Unosite više tečnosti i čuvajte se sunčanice.

Poso: Ne kvarite poslovne kontakte svojim insistiranjom da se stvari rade na vaš način, jel saradnja se ne zasniva na samovolji jedne osobe, pa tako ni vas. Ustupcima koje tu donesete možete naučit dosta o umitnosti sporazuma.
Ljubav: Odlažete teške razgovore koji mogu donet olakšanje u vezi, potrudite se da ne obesmislite ovu mogućnost svojim upornim ćutanjom.
Zdravlje: Ne pritirujte s masnom i začinjenom ranom.

Poso: Odlučni ste i spremni priuzet sve rizike na sebe, al vam nedostatak takta u toj odlučnosti narušava timski rad. Vašu dinamiku mnogi ne mogu ispratit, pa bi nedostatak sluha po ovom pitanju mogo napravit dosta problema.
Ljubav: Otuđenje vriba tamo di komunikacija gubi na intezitetu i smislu. Ne učite uvik na svojim propustima, škula života ne mora uvik bit bolna.
Zdravlje: Česti bolovi u nogama.

Poso: Volite mislit da sve što započnete mora i završit kako ste naumili, to na žalost nije naročito realno. Nepridviđene situacije nose sa sobom najveći potencijal kad je učenje u pitanju, počnite se tako odnosit prema njima.
Ljubav: Podnosite dosta kritika u poslidnje vrime i niste sigurni jesu baš sve osnovane, al ćutanjom šaljete samo jednu poruku. I to se nastavlja.
Zdravlje: Problemi sa zdravljem kostivi, izbigavajte rizik od lomova.

Poso: Ne trošite energiju na stvari koje su drugi pokušali radit na načine koji ne daju rezultate, uviđate koju strategiju primenit da dođete do rezultata i tog se držite. Ljudi vas možda neće adekvatno nagradit, al upornost svakako oće.
Ljubav: Gajite antipatije prema svakoj vrsti savita, čak i kad je očigledno da su sasvim jasno dobronamirni i na mistu. Izbigavajte taku vrstu svojeglavosti.
Zdravlje: Korigujte svoje loše navike u ishrani ako već uočavate da loše utiču na vas.

Poso: Pozivate se na dosta obskurne izvore ko štogod pouzdano, što vaše znanje mož dovest u pitanje kad je važno da po tom pitanju ostavite besprikoran utisak. Poradite na ovim manjkavostima u interesu vaši ambicija, koje svakako nisu male i traže ozbiljniji pristup.
Ljubav: Loš utisak koji često imate i dok ne saslušate sve argumente, zaminite pragmatičnijim odnosom prema tuđim odlukama. Nedostatak ove vištine uticaće i na vašu vezu u velikoj miri.
Zdravlje: Više se krećite.

Poso: Trudite se da poboljšate nastup kad su krizne situacije u pitanju, jel imate tendenciju da se povučete kad triba da ostanete na svojim pozicijama. Dugoročno ovo priti da vam osujeti sve bitnije planove, jel u tim nastojanjima veliki su i izazovi.
Ljubav: Odnosite se prema voljenoj osobi na način koji vas stavlja u poziciju moralne superiornosti, što neće donet rezultate kojima ste se nadali.
Zdravlje: Problemi s pritiskom.

Poso: Virujete svojem instintku više neg ljudima, i to je generalno dobar izbor, al kako ništa nije savršeno i tu mož doć do propusta. Vrimenom ćete naučit kad je dobro oslušnit i po koje mišljenje.
Ljubav: Vodite intenzivne razgovore o stvarima koje su davno prošle, ovim ne činite uslugu ni sebi ni partneru jer nisu svi kompromisi iz prošlosti našli put arhive ko dobar izbor.
Zdravlje: Problemi s poremećajom sna.

Poso: Koristite i priviše analiza kako da dođete do željeni rezultata, a situacija je često dovoljno jednostavna da upornošću i trudom dođete do onog što želite postignit. Potrudite se da ovake navike ne postanu dio vašeg pristupa.
Ljubav: Manjka vam inicijative kad triba priznat svoje pogriške pa čekate da druga strana napravi manevarski potez po ovom pitanju.
Zdravlje: Oprez pri rukovanju oštrim predmetima i uređajima sa sičivom.

Poso: Učite iz onog što ste loše uradili u prošlosti i tu ste često usamljeni, to će i dalje bit glavni razlog zašto ste često uvireni da niste doneli dobre odluke u skorije vrime. Demantovaće vas rezultati, iako često sve deluje neizvesno i komplikovano.
Ljubav: Žurite s utiscima i tu često bivate neoprostivo subjektivni, poradite na uspostavljanju zdrave distance od stvari i zbivanja koje ne odobravate.
Zdravlje: Čest umor i manjak energije.

T. K. M.

500 dinara

500 dinara

500 dinara

500 dinara

500 dinara

500 dinara

500 dinara

500 dinara

350 dinara

1.500 dinara

Knjige u izdanju Bunjevačkog informativnog centra možte naručit na telefon 024/523-505, po navedenim cinama i nuz poštanske troškove.

Uskršnje izložbe u Bajmoku, Somboru i Tavankutu

Polivači u Bajmoku